

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

**UPROSZCZONEGO PLANU URZĄDZANIA LASU
DLA LASÓW NIE STANOWIĄCYCH WŁASNOŚCI SKARBU
PAŃSTWA NA TERENIE POWIATU KOSZALIŃSKIEGO,
Z OBSZARU GMINY POLANÓW**

OBREBY EWIDENCYJNE (GM. POLANÓW): NOWY ŻELIBÓRZ, ŻYDOWO

sporządzono na lata 2024-2033

Zleceniodawca:

Starostwo Powiatowe w Koszalinie
ul. Raclawicka 13
75-620 Koszalin

Wykonawca:

LAS-R Sp. z o. o.

ul. Snycerska 34/13,
30-817 Kraków

Autorzy opracowania - zespół pracowników LAS-R pod kierownictwem:

mgr inż. Kamil Piątek
mgr inż. Marek Młynarczyk
mgr inż. Sławomir Szczerba

Kraków, 2024

SPIS TREŚCI:

A. WSTĘP	7
1. UKŁAD OPRACOWANIA	7
2. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	7
B. CZĘŚĆ OPISOWA	11
1. INFORMACJE OGÓLNE NA TEMAT UPROSZCZONEGO PLANU URZĄDZENIA LASU (UPUL)	11
1.1. INFORMACJE PODSTAWOWE	11
1.2. CEL SPORZĄDZENIA UPROSZCZONEGO PLANU URZĄDZENIA LASU.....	11
1.3. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ UPUL ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZENIA.....	11
1.4. METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA UPUL.....	12
1.5. METODY MONITOROWANIA REALIZACJI ZADAŃ GOSPODARCZYCH PRZEZ ORGAN NADZORUJĄCY, W TYM MONITORINGU POZYSKANIA DREWNA I PIELĘGNACJI LASU WEDŁUG KATEGORII ZABIEGU	12
1.6. INFORMACJA O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	13
1.7. STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM	13
1.8. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI OPRACOWANEGO DOKUMENTU	14
1.9. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTALONE NA SZCZEBLE MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM, ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA OPRACOWANEGO DOKUMENTU	14
1.10. LOKALIZACJA OBIEKTU	15
1.11. PRZYNALEŻNOŚĆ DO JEDNOSTEK PODZIAŁU PRZYRODNICZO-LEŚNEGO.....	15
1.12. PRZYNALEŻNOŚĆ DO JEDNOSTEK PODZIAŁU FIZYCZNO-GEOGRAFICZNEGO	15
1.13. POWIĄZANIE PROJEKTU UPUL Z INNYMI DOKUMENTAMI	15
1.14. OCENA ZGODNOŚCI PLANOWANYCH DZIAŁAŃ Z ZASADAMI DOBREJ PRAKTYKI W ZAKRESIE GOSPODARKI LEŚNEJ OKREŚLONYCH ROZPORZĄDZENIEM MINISTRA KLIMATU I ŚRODOWISKA Z DNIA 27 MARCA 2023 ROKU W SPRAWIE WYMAGAŃ DOBREJ PRAKTYKI W ZAKRESIE GOSPODARKI LEŚNEJ (Dz. U. POZ. 672).....	17
2. FORMY OCHRONY PRZYRODY - OPIS ISTNIEJĄCYCH, PROJEKTOWANYCH FORM OCHRONY PRZYRODY POKRYWAJĄCYCH SIĘ ZASIĘGIEM Z GRUNTAMI UWZGLĘDNIONYMI W UPUL LUB TEŻ GRANICZĄCE Z GRUNTAMI UJĘTYMI W UPUL.....	17
2.1. <i>Obszary Natura 2000</i>	<i>17</i>
2.2. <i>Potencjalne, chronione gatunki roślin, grzybów i zwierząt mogące występować na omawianym obszarze ...</i>	<i>18</i>
2.3. <i>Stan środowiska na obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem</i>	<i>18</i>
2.4. <i>Pozostałe formy ochrony przyrody, na które potencjalnie może mieć wpływ wykonanie zabiegów zaplanowanych UPUL.....</i>	<i>20</i>
3. OPIS PRZEWIDYWANYCH SKUTKÓW DLA ŚRODOWISKA W PRZYPADKU NIEPODEJMOWANIA PRZEDSIĘWZIĘCIA.	20
4. DANE LICZBOWE W UPUL	22
C. OKREŚLENIE PRZEWIDYWANEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ZABIEGÓW ZAPLANOWANYCH W UPUL...23	23
1. OMÓWIENIE PRZYJĘTYCH DO STOSOWANIA W UPUL GOSPODARCZYCH TYPÓW DRZEWOSTANÓW (GTD) I SKŁADÓW GATUNKOWYCH UPRAW I ODNOWIEŃ	23

2. OKREŚLENIE PRZEWIDYWANEGO ODDZIAŁYWANIA ZADAŃ ZAPLANOWANYCH W UPUL NA PRZEDMIOTY OCHRONY, ZE WZGLĘDU NA KTÓRE ZOSTAŁY POWOŁANY OBSZAR NATURA 2000 POKRYWAJĄCY SIĘ ZASIĘGIEM Z GRUNTAMI OBJĘTYMI PRACAMI URZĄDZENIOWYMI	33
2.1. ZESTAWIENIE TABELARYCZNE POWIERZCHNI GRUNTÓW OBJĘTYCH PRACAMI NAD UPUL Z OBSZARAMI NATURA 2000	33
2.2. OKREŚLENIE WPŁYWU ZAPISÓW UPUL NA PRZEDMIOTY OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000.....	34
2.3. ODDZIAŁYWANIE NA OBSZAR N2000 PLH320003 „DOLINA GRABOWEJ”	34
2.3.1. <i>Określenie przewidywanego oddziaływania na cenne siedliska przyrodnicze wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG mogące występować na gruntach objętych UPUL</i>	<i>36</i>
2.3.2. <i>Określenie przewidywanego oddziaływania na gatunki roślin i zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG mogące występować na gruntach objętych UPUL</i>	<i>42</i>
2.4. OCHRONA STREFOWA PTAKÓW	43
2.5. PROPOZYCJE ZMIAN ZAPISÓW PROJEKTU UPUL MAJĄCE NA CELU UNIKNIĘCIE ZNACZĄCEGO NEGATYWNEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.....	44
3. OKREŚLENIE PRZEWIDYWANEGO ODDZIAŁYWANIA ZABIEGÓW PROJEKTOWANYCH W UPUL, NA POZOSTAŁE FORMY OCHRONY PRZYRODY I ELEMENTY ŚRODOWISKA	44
3.1. WPŁYW NA FORMY OCHRONY PRZYRODY USYTUOWANE W BEZPOŚREDNIM SĄSIĘDZTWIE GRUNTÓW OBJĘTYCH UPUL	44
3.2. WPŁYW NA POZOSTAŁE ELEMENTY ŚRODOWISKA	44
3.2.1. <i>Oddziaływanie na różnorodność biologiczną</i>	<i>46</i>
3.2.2. <i>Oddziaływanie na ludzi.....</i>	<i>48</i>
3.2.3. <i>Oddziaływanie na florę i faunę.....</i>	<i>48</i>
3.2.4. <i>Oddziaływanie na wodę</i>	<i>51</i>
3.2.5. <i>Oddziaływanie na powietrze</i>	<i>51</i>
3.2.6. <i>Oddziaływanie na powierzchnię ziemi.....</i>	<i>52</i>
3.2.7. <i>Oddziaływanie na krajobraz.....</i>	<i>53</i>
3.2.8. <i>Oddziaływanie na klimat.....</i>	<i>53</i>
3.2.9. <i>Oddziaływanie na zasoby naturalne</i>	<i>53</i>
3.2.10. <i>Oddziaływanie na zabytki, obiekty pamięci narodowej, obiekty kultury materialnej</i>	<i>53</i>
3.2.11. <i>Oddziaływanie na dobra materialne</i>	<i>54</i>
4. DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU MINIMALIZACJĘ EWENTUALNEGO NEGATYWNEGO WPŁYWU UPUL NA ŚRODOWISKO.....	54
D. INFORMACJE DODATKOWE DOTYCZĄCE UPUL.....	55
1. TERMINY REALIZACJI ZABIEGÓW ZAPLANOWANYCH W UPUL.....	55
2. TECHNOLOGIE REALIZACJI ZABIEGÓW ZAPLANOWANYCH W UPUL	55
3. ANALIZA MOŻLIWYCH KONFLIKTÓW SPOŁECZNYCH ZWIĄZANYCH Z PLANOWANYM PRZEDSIĘWZIĘCIEM	55
4. DANE O SPORZĄDZENIU PROGNOZY.....	55
5. ŹRÓDŁA INFORMACJI.....	56

SPIS TABEL:

Tabela 1: Obszary potencjalnej kolizji między celami ochrony przyrody, a gospodarką leśną	14
Tabela 2: Wykaz obrębów i ich powierzchni.....	22

Tabela 3: Tabela hodowlana z przyjętymi TD do stosowania	24
Tabela 4: Zestawienie tabelaryczne powierzchni gruntów objętych UPUL w stosunku do obszarów Natura 2000	33
Tabela 5: Struktura zabiegów gospodarczych planowanych do realizacji w latach 2024-2033 w granicach obszaru PLH320003 Dolina Grabowej	34

A. WSTĘP

Przedmiotem niniejszego opracowania (Prognozy) jest analiza oddziaływania na środowisko Uproszczonych Planów Urządzenia Lasu (UPUL) dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, leżących w gminie:

- Gm. Polanów – obr. ewid.: Nowy Żelibórz, Żydowo

1. Układ opracowania

Prognoza została sporządzona w oparciu o uzgodnienie stopnia i szczegółowości z RDOŚ w Szczecinie (pisma nr WOPN.410.224.2023.AM, WOPN.411.122.2023.AM z dnia 30 października 2023 r.). Forma opracowania wynika bezpośrednio z art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jedn. Dz.U. 2023 poz. 1094 ze zm.). Szczególną uwagę zwrócono na grunty leżące w obszarach sieci Natura 2000.

2. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem niniejszego opracowania jest analiza oddziaływania na środowisko Uproszczonych Planów Urządzenia Lasu (UPUL) dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa, leżących w: Gm. Polanów – obr. ewid.: Nowy Żelibórz, Żydowo.

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej prognozy jest Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U.2023 r. poz. 1094 ze zm.) oraz Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1336 ze zm.). Zakres i treść prognozy wynika bezpośrednio z art. 51 wyżej wymienionej ustawy. Forma i treść opracowania wynika również z pism nr WOPN.410.224.2023.AM, WOPN.411.122.2023.AM, WOPN.410.226.2023.AM, WOPN.411.123.2023.AM z dnia 30 października 2023 r. uzgadniających stopień i szczegółowość prognozy, pomiędzy Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska (RDOŚ) w Szczecinie, a Wykonawcą.

Zasadniczym celem niniejszej prognozy jest określenie szeroko pojętego wpływu zaprojektowanych w Uproszczonych Planach Urządzenia Lasu (zwanych dalej UPUL) zabiegów na: poszczególne formy ochrony przyrody (w tym w szczególności obszary Natura 2000) oraz elementy środowiska.

Przy sporządzaniu Prognozy posłużono się danymi zamieszczonymi w projektach UPUL, w szczególności w opisach taksacyjnych, bazach danych i w warstwach numerycznych. Dane z zakresu inwentaryzacji przyrodniczej (występowania siedlisk przyrodniczych oraz stanowisk gatunków roślin i zwierząt w obszarach chronionych) pozyskano z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, PGL, a także Monitoringu Przyrodniczego Generalnego Inspektora Ochrony Środowiska.

W metodyce opracowania szczegółowo opisano sposób przypisania wskazań gospodarczych uwzględnionych w Projekcie Uprozczonego Planu Urządzenia Lasu do przedmiotów ochrony. Ponadto

przedstawiono w tej części kryteria oceny oddziaływania zapisów projektów planów na środowisko i poszczególne jego elementy (różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne). Ocenę i wskazania oparto na wiedzy teoretycznej oraz doświadczeniu praktycznym uwzględniając uwarunkowania środowiskowe obszaru, na którym mają być realizowane planowane zadania oraz występujących na nim problemów ochrony przyrody. Wyniki prac zestawiono w tabelach.

W zasięgu obszaru podlegającego prognozie oddziaływania na środowisko występuje:

- obszar Natura 2000
 - PLH320003 Dolina Grabowej

W bezpośrednim sąsiedztwie obszaru podlegającego prognozie oddziaływania na środowisko nie występują inne formy ochrony przyrody.

W ramach oddziaływania UPUL na środowisko, zgodnie z przedstawionym przez RDOŚ zakresem szczegółowości niniejszego opracowania, główny nacisk położono na analizę wpływu zapisów projektów planów na siedliska przyrodnicze i gatunki występujące w poszczególnych obszarach chronionych.

W wyniku przeprowadzonych analiz w niniejszej prognozie ustalono:

- Na podstawie analizy Tabeli zawierającej długoterminowe cele hodowlane, czyli strukturę gatunkową przyszłych drzewostanów, można stwierdzić, że docelowe składy gatunkowe w zakresie gatunków głównych odpowiadają zaproponowanym przez J.M. Matuszkiewicza (2007) regionalnym optymalnym składom gatunkowym drzewostanów w odpowiednich typach siedliskowych lasu i zbiorowiskach roślinnych.
- Brak parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz stanowisk dokumentacyjnych na gruntach objętych UPUL wyklucza możliwość wystąpienia negatywnego wpływu UPUL na te formy ochrony.
- Nie stwierdzono aby działania zaprojektowane w UPUL miały negatywny wpływ na stan i zachowanie pomników przyrody.
- Nie stwierdzono aby działania zaprojektowane w projektach UPUL miały wpływ na przedmioty ochrony występujące w Specjalnych Obszarach Ochrony Siedlisk Natura 2000: PLH320003 Dolina Grabowej
- Dostosowanie terminowości prac i zakresu realizowanych zabiegów do wyznaczonych stref ochrony cennych gatunków zwierząt na gruntach objętych UPUL wyklucza możliwość wystąpienia negatywnego wpływu na tą formę ochrony.
- Stwierdzono brak negatywnego oddziaływania zapisów UPUL na ludzi.

- Realizacja zapisów UPUL nie wpłynie niekorzystnie na populacje cennych gatunków roślin i zwierząt oraz siedlisk przyrodnicze na gruntach objętych projektami.
- Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, w tym na rośliny i zwierzęta. Zaplanowane w projektach UPUL prace pozwalają zminimalizować ryzyko obniżenia różnorodności biologicznej terenu. Dzieje się tak dzięki stosowaniu właściwych, zbliżonych do naturalnych składów gatunkowych, pozostawianiu drzew o nietypowych cechach, pozostawianiu martwego drewna, ochronie stanowisk i siedlisk gatunków.
- Oddziaływanie na wodę. Ustalenia projektów UPUL nie wpływają negatywnie na wody znajdujące się na terenie objętym opracowaniem.
- Oddziaływanie na powietrze. Nie stwierdzono negatywnego wpływu zapisów UPUL na powietrze atmosferyczne, głównie ze względu na sam charakter gospodarki leśnej.
- Stwierdzono możliwe pośrednie niekorzystne oddziaływanie zapisów UPUL na powierzchnię ziemi. Związane jest to z m. in. z transportem drewna. W Uproszczonym Planie Urządzenia Lasu zawarto zapisy pozwalające zredukować niekorzystne oddziaływanie, takie jak wyznaczenie sieci szlaków zrywkowych, na których koncentruje się ruch pojazdów.
- Projekty Uproszczonych Planów Urządzenia Lasu nie wpływają negatywnie na kształtowanie krajobrazu leśnego. Wszelkie działania takie jak: odnowienia, pielęgnacje, także rębnie docelowo mają zachować ciągłość istnienia lasu.
- Oceniono, że UPUL pozytywnie wpływają na klimat. Las w widoczny sposób łagodzi warunki klimatyczne, a uproszczony plan gwarantuje nie tylko zachowanie, ale również powiększanie się zasobów drzewnych, co zwiększy asymilację dwutlenku węgla z atmosfery.
- Oddziaływanie na zasoby naturalne. Głównym celem planowania urządzeniowego jest zapewnienie trwałości i ciągłości użytkowania zasobów przyrodniczych, głównie odnawialnego surowca, jakim jest drewno. Realizacja UPUL spowoduje wzrost zasobów drewna, co należy uznać za aspekt pozytywny.
- Nie stwierdzono negatywnego oddziaływania na zabytki i dobra kultury materialnej oraz turystykę.
- Nie stwierdzono, aby UPUL miały negatywne transgraniczne oddziaływanie na środowisko, głównie ze względu na charakter gospodarki leśnej i położenie geograficzne omawianego obszaru.

Podsumowując „UPROSZCZONE PLANY URZĄDZANIA LASU DLA LASÓW NIE STANOWIĄCYCH WŁASNOŚCI SKARBU PAŃSTWA NA TERENIE POWIATU KOSZALIŃSKIEGO, Z OBSZARU GMINY POLANÓW” na lata 2024-2033 nie wpływają negatywnie na środowisko, w tym również na cele i przedmioty ochrony oraz integralność obszarów chronionych. Realizacja zapisów projektów UPUL nie będzie negatywnie oddziaływać na bioróżnorodność terenów objętych opracowaniem, w tym na cenne

siedliska przyrodnicze, chronione gatunki roślin i zwierząt oraz nie zaburzy spójności czynników strukturalnych i funkcjonalnych warunkujących trwałość ich populacji i biotopów. Stosowane dotąd oraz zalecane obecnie metody działań we właściwy sposób chronić będą różnorodność siedlisk i gatunków obecnych na analizowanym terenie, głównie poprzez prowadzenie racjonalnej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej zachowującej trwałość i dobry stan zdrowotny lasów zgodnie z zasadami przyjętymi w projektowanych uproszczonych planach urządzenia lasu.

B. CZĘŚĆ OPISOWA

1. Informacje ogólne na temat Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu (UPUL)

1.1. Informacje podstawowe

Zlecającym wykonanie Planu (Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu - dalej UPUL) jest Starostwo Powiatowe w Koszalinie.

Wykonawcą projektów UPUL, ISL i prognozy oddziaływania na środowisku jest firma LAS-R Sp. z o.o., adres: ul. Snycerska 34/13, 30-817 Kraków.

1.2. Cel sporządzenia Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu

Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu po zatwierdzeniu i wprowadzeniu decyzją Starosty Powiatowego staje się od dnia określonego w decyzji przez dziesięć lat podstawowym dokumentem techniczno-prawnym do:

- prowadzenia przez wieczystego użytkownika lub właściciela lasu trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (art. 7 ustawy o lasach),
- sprawowania przez Starostę Powiatowego nadzoru nad gospodarką leśną (art. 5 ust. 1, pkt. 1 ustawy o lasach),
- naliczania przez właściwy Urząd Gminy podatku leśnego wg zasad określonych w ustawie o podatku leśnym (art. 3 ustawy o podatku leśnym),
- weryfikacja stanu faktycznego w stosunku do stanu rejestrowego gruntów,
- rozliczenia powierzchni leśnej.

1.3. Metody analizy skutków realizacji postanowień UPUL oraz częstotliwości jej przeprowadzenia

Skutki realizacji postanowień UPUL na bieżąco monitorowane będą przez jednostki nadzorujące Starostwa Powiatowe w Koszalinie i gminie Polanów oraz okazjonalnie przez pracowników gruntów sąsiadujących, będących w zarządzie Nadleśnictwa: Polanów. Monitoring ewentualnych (stwierdzonych w przyszłości) przedmiotów ochrony występujących na gruntach objętych opracowaniem UPUL w ramach Obszarów N2000 prowadzony będzie przez pracowników RDOŚ Koszalin, zgodnie z zaleceniami w PZO dla danego Obszaru. Analiza zmian oraz poprawność wykonania zabiegów zostanie także sprawdzona podczas kolejnej rewizji UPUL. Dodatkowo obszar gminy kontrolowany jest co pewien czas na podstawie Państwowego Monitoringu Środowiska (Państwowy monitoring środowiska, według art. 25 ust. 2 ustawy - Prawo ochrony środowiska).

Zaleca się przeprowadzenie analizy skutków realizacji postanowień projektów UPUL staroście koszalińskiemu z częstotliwością co 5 lat. Analiza powinna mieć formę raportu umieszczanego w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego. W raporcie należy umieścić następujące informacje:

- stan lasów po pięcioletnim i dziesięcioletnim okresie obowiązywania UPUL uwzględniający zmiany w wielkości zasobów drzewnych na 1 ha i całej powierzchni oraz wykonanie zadań z zakresu hodowli lasu w hektarach,
- stopień przestrzegania zaleceń ochronnych zawartych w opisie ogólnym UPUL.,
- ewentualne przypadki negatywnego oddziaływania ustaleń UPUL na środowisko.

1.4. Metody zastosowane przy sporządzaniu Prognozy oddziaływania UPUL

Przy sporządzaniu Prognozy oddziaływania na środowisko UPUL wykorzystano metodę analizy punktowej oraz punktowo-porównawczej. Zgodnie z wytycznymi zawartymi w „Ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku ...” z dnia 3 października 2008 r. rozróżniono wpływ krótko, średnio i długoterminowy oraz negatywny, pozytywny i obojętny. Dokonano analizy wpływu wszystkich zaplanowanych w UPUL zabiegów gospodarczych na wymienione w ww. ustawie elementy środowiska, a także występujące na urządzanych gruntach formy ochrony przyrody.

Wykorzystano geograficzne systemy informatyczne (GIS) do zobrazowania przestrzennego pokrywania się lokalizacji zabiegów zaplanowanych w projektach UPUL z poszczególnymi lokalizacjami elementów środowiska przyrodniczego.

Dane przyrodnicze pozyskano z Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Szczecinie. Były to w szczególności dane dotyczące:

- stanowisk roślin chronionych, grzybów i fauny – Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego, Biuro Konserwacji Przyrody, 2010 r.,
- przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 – PZO lub dokumentacja do Planu Zadań Ochronnych dla obszarów: PLH320003 Dolina Grabowej

Opinie i stanowiska ekspertów na temat oddziaływania na przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 wydawano głównie na podstawie podręczników metodycznych wydanych przez GDOŚ oraz opracowań pomocniczych (np. Strategii zarządzania obszarem Natura 2000). Do analizy wykorzystano również akty prawne, literaturę i strony internetowe.

Metody dostosowano do stopnia szczegółowości wykonanych UPUL.

1.5. Metody monitorowania realizacji zadań gospodarczych przez organ nadzorujący, w tym monitoringu pozyskania drewna i pielęgnacji lasu według kategorii zabiegu

Uproszczony Plan Urządzenia Lasu jest dokumentem technicznym wskazującym ogólną charakterystykę lasów oraz ich stanu, zestawienia powierzchni i miąższości gatunków panujących (głównych) według klas i podklas oraz opisy taksacyjne lasu, stanowiące charakterystykę poszczególnych drzewostanów (zawarte są w nich szczegółowe opisy lasu, oparte na inwentaryzacji oraz projektowane zabiegi gospodarcze i ochronne) (myśl art. 19 Ustawy o lasach). Przedmiotowy dokument w swoim zakresie nie ma obowiązku na wskazanie metod monitorowania organu nadzorującego, które to działania wynikają z przepisów odrębnych i dotyczą organu samorządowego.

1.6. Informacja o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Biorąc pod uwagę położenie geograficzne terenów ujętych projektami UPUL (poza strefą przygraniczną) oraz rozmiar i charakter prac zaprojektowanych w UPUL nie przewiduje się oddziaływania o charakterze transgranicznym. Zgodnie z zapisami konwencji z Espoo (Załącznik I Konwencji pkt 17) oddziaływaniem transgranicznym jest „wyrąb lasu na dużych powierzchniach”. W opracowanym UPUL nie zaplanowano zrębów o powierzchni przekraczającej 4 ha. W wydzieleniach większych niż 4 ha przeznaczonych do rębni wskazano, w informacjach dodatkowych dla poszczególnych opisów taksacyjnych, aby zręby były wykonywane na działkach zrębowych tak aby sumaryczna powierzchnia zrębu nie była większa niż 4 ha.

Z racji na lokalizację prac objętych analizą (poza strefą przygraniczną) nie przewiduje się transgranicznego oddziaływania Uproszczonych Planów Urządzenia Lasu na środowisko.

1.7. Stan środowiska na obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem

Obszary objęte znaczącym oddziaływaniem to obszary, na których przewiduje się realizację przedsięwzięć wymienionych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. 2019 poz. 1839). Jednym z takich przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w §3, jest zalesianie, w szczególności: „nieużytków lub innych niż orne użytków rolnych, znajdujących się na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej Ustawy” .

Obszary o których mowa w cytowanym wyżej Rozporządzeniu to:

- parki narodowe,
- parki krajobrazowe,
- rezerваты przyrody,
- obszary chronionego krajobrazu
- obszary sieci Natura 2000,
- użytki ekologiczne,

- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

W analizowanych projektach UPUL nie projektuje się żadnych zalesień, a tym samym nie ma przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

1.8. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji opracowanego dokumentu

Analiza stanu środowiska przyrodniczego terenu pozwala na określenie typów problemów oraz lokalizacji, w których może wystąpić potencjalny konflikt pomiędzy gospodarką leśną, a ochroną przyrody.

Tabela 1: Obszary potencjalnej kolizji między celami ochrony przyrody, a gospodarką leśną

Rodzaj zagadnienia	Istota kolizji	Ograniczanie negatywnych skutków
1. Przyjęty TD a naturalny typ lasu w odniesieniu do leśnych siedlisk przyrodniczych	Większe zróżnicowanie składów gatunkowych przewidywanych dla siedlisk przyrodniczych w stosunku do TD przyjętych dla typów siedliskowych lasu, co w pewnych warunkach może skutkować eliminacją z upraw niektórych pożądaných gatunków.	Uwzględnianie przy planowaniu odnowień lokalnego zróżnicowania siedliskowego.
2. Ochrona lasu a konieczność pozostawiania martwego drewna	W warunkach naturalnego obiegu materii i energii obojętne jest jakie gatunki i w jakiej ilości składają się na martwą masę drzewną występującą na powierzchni leśnej. Obecnie wprowadzana Instrukcja Ochrony Lasu docenia potrzebę akumulacji martwego drewna, wprowadza m.in. pojęcie drzewa biocenotycznego. Dotychczasowa praktyka opiera się na indywidualnie opracowanych zasadach obowiązujących na ściśle określonych obszarach – zwykle są to obszary leśne specjalnego przeznaczenia – np. rezerваты, a także na wymaganiach certyfikatu FSC, zakładających akumulację martwej masy drzewnej w rozmiarze równym 5% zapasu.	Instrukcja Urządzenia Lasu dopuszcza pozostawianie martwego drewna po opuszczeniu go przez owady żerujące pod korą, ale zasiedlone przez owady żerujące w drewnie. Zasady Hodowli Lasu zalecają pozostawienie 5% zapasu powierzchni zrębowej w postaci przestoi do następnej kolei ręb, lub do naturalnej śmierci i rozkładu.
3. Wykonywanie prac leśnych przez cały rok, a ochrona okresów rozrodczych niektórych gatunków zwierząt.	Należy podkreślić, że brak jest szczegółowych danych na temat miejsc występowania i rozrodu wielu gatunków chronionych.	W miarę możliwości działania gospodarcze należy prowadzić poza okresem lęgowym. Informacja w części opisowej UPUL
4. Ochrona lęgów niektórych gatunków ptaków a powszechna dostępność lasów.	Obowiązujące ustawodawstwo nie ogranicza dostępu do lasów w zależności od pory roku, chyba że wymaga tego bezpieczeństwo pożarowe. Zasada powszechnej dostępności lasów może przyczynić się do wystąpienia strat w lęgach chronionych gatunków ptaków (w rejonach o większym nasileniu ruchu turystycznego).	Administracja leśna ma prawo zabronić okresowo wstępu do określonych fragmentów lasu z przyczyn ochronnych. W lasach należących do osób fizycznych można to zrobić poprzez grodzenie działek. To działanie ograniczy dostęp dla ludzi jak również dla zwierząt.
5. Wykonywanie prac leśnych. Zrywka drewna.	Przy prowadzeniu prac leśnych zachodzi potrzeba wyznaczenia szlaków zrywkowych udostępniających las. UPUL. nie odnosi się do ich planowania i sposobu wykonania.	Wyznaczenie szlaków zrywkowych powoduje przemyślane poruszanie się po drzewostanie, oraz ograniczenie niszczenia gleby i kaleczenia drzew. Ważnym jest aby po zakończeniu prac szlaki zrywkowe zabezpieczyć przed erozją gruntu i przekształcaniem w rynny odprowadzające wodę. W trakcie projektowania szlaków zrywkowych powinno uwzględniać się występowanie siedlisk przyrodniczych (np. torfowisk) oraz stanowisk występowania chronionych gatunków zwierząt i roślin.

Źródło: Opracowanie własne

1.9. Cele ochrony środowiska ustalone na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia opracowanego dokumentu

Celami ochrony środowiska z punktu widzenia planowanej, zrównoważonej gospodarki leśnej jest:

- utrzymanie stałego pokrycia lasem (o dobrej zdrowotności) powierzchni ujętych w UPUL,
- doprowadzenie składów gatunkowych do zgodności z siedliskiem,
- wyhodowanie, poprzez odpowiednie zabiegi, drzewostanów o zróżnicowaniu wiekowym i strukturalnym mogących w odpowiedni sposób oprzeć się szeroko pojętym zagrożeniom dla lasu,
- stworzenie drzewostanów o jak najlepszych walorach.

Wszystkie te cele mają za zadanie w przyszłości zaowocować poprawą swego stanu, zwiększeniem różnorodności biologicznej omawianych terenów, a poprzez zachowanie trwałości drzewostanów na gruncie zapewnienie istnienia niewielkiej części celów ochronnych istniejących już obszarowych form ochrony przyrody.

1.10. Lokalizacja obiektu

Grunty ujęte w UPUL leżą w woj. zachodniopomorskim, w powiecie koszalińskim, na terenie gminy: Polanów.

1.11. Przynależność do jednostek podziału przyrodniczo-leśnego

Według „Regionalizacji przyrodniczo-leśnej Polski z 2010 r.” (Zielony, 2010 r.) na podstawach ekologiczno-fizjograficznych, omawiany obszar objęty niniejszym opracowaniem położony jest w:

- Krainie Przyrodniczo-Leśnej I Bałtyckiej
 - Mezonegionie I-14 Pojezierza Bytowskiego.

1.12. Przynależność do jednostek podziału fizyczno-geograficznego

Według podziału fizyczno-geograficznego Polski (Solon J. i in, 2018) obszar objęty opracowaniem położony jest w zasięgu następujących jednostek:

- Megaregionie –Pozaalpejska Europa Środkowa (3)
 - Prowincji – Niż Środkowoeuropejski (31)
 - Podprowincji –Pojezierze Południowobałtyckie (314-316)
 - Makroregionie – Pojezierze Zachodniopomorskie (314.4)
 - Mezonegionie – Wysoczyzna Polanowska (314.46)
 - Mezonegionie – Pojezierze Bytowskie (314.47)

1.13. Powiązanie projektu UPUL z innymi dokumentami

Z terenami objętymi uproszczonymi planami urządzenia lasu związane są następujące postanowienia aktów prawa lokalnego (istotne dla dokumentu):

- w województwie zachodniopomorskim:

- Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raport 2018, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie, Szczecin 2018 r.
- Program ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024.
- w powiecie koszalińskim:
 - Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Koszalińskiego do roku 2030

Na szczeblu gmin, dokumentami powiązаныmi z projektem Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu są przede wszystkim programy ochrony środowiska:

- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Polanów na lata 2022-2025, z perspektywą do roku 2029, Poznań 2022.

Programy Ochrony Środowiska w zakresie zadań „ochrona i powiększanie zasobów leśnych” zakładają opracowanie Planów Urządzenia Lasu. Powyższe dokumenty wskazują lokalizacje lasów na terenie omawianej gminy, stopień ich istotności z punktu widzenia przyrody, środowiska, lokalnej gospodarki i rozwoju gminy, a także człowieka jako miejsca np. rekreacji i odpoczynku dla mieszkańców. Uwzględniając je jako istotne elementy ładu przestrzennego. Wykazują potrzebę ich zachowania w jak najlepszym stanie.

Gmina, w zasięgu której położone są grunty objęte prognozą, posiada również opracowania dotyczące planowania przestrzennego „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP), w których określono politykę przestrzenną, ogólny planowany sposób zagospodarowania całego jej terytorium, a także zawarto informacje o położeniu lasów, obszarów przeznaczonych pod zabudowę, do zalesień, o przebiegu głównych szlaków komunikacyjnych, terenów chronionych itp., jak również Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP) będące lokalnymi aktami prawa wykonawczego.

Innego typu dokumentami powiązаныmi z projektem Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu są plany ochrony dla form ochrony przyrody wynikające z Ustawy o ochronie przyrody. Są to w tym wypadku:

- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Dolina Grabowej (PLH320003), (Dz. U. z dnia 1 grudnia 2021 r., poz. 2206)
- Obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie, znak: WOPN.6322.15.2023.PW z dnia 20 lipca 2023 r. w sprawie przyjęcia tymczasowych celów ochrony dla obszaru Natura 2000 Dolina Grabowej PLH320003.

Lasy należące do osób fizycznych na terenie gminy położone są w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Polanów, dla którego sporządzony został Programy Ochrony Przyrody (POP). W celu sporządzenia niniejszej prognozy wykorzystano dane z POP dotyczące m. in. występowania chronionych gatunków roślin i zwierząt.

1.14. Ocena zgodności planowanych działań z zasadami dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej określonych Rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 roku w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz. U. poz. 672)

Zapisy wynikające z analizowanego aktu prawnego pozostają w spójności z treścią UPUL (zarówno w zakresie sposobu i terminowości realizacyjnej prac), jak również stosowanych metod ochronnych. Tzw. „dobre praktyki” (czyli wskazania ochronne wg których zaleca się realizację prac gospodarczych w lasach) zostały zamieszczone w UPUL w rozdziale 1.7.3 pt. Ochrona przyrody.

W niniejszej prognozie wielokrotnie nawiązuje się do treści zasad dobrej praktyki (w kontekście zapisów wskazań ochronnych w treści UPUL).

2. Formy ochrony przyrody - opis Istniejących, projektowanych form ochrony przyrody pokrywających się zasięgiem z gruntami uwzględnionymi w UPUL lub też graniczące z gruntami ujętymi w UPUL

2.1. Obszary Natura 2000

W zasięgu obszarów objętych pracami urządzeniowymi oraz w bezpośrednim sąsiedztwie występują:

- PLH320003 Dolina Grabowej

2.1.1. PLH320003 Dolina Grabowej

(Opis ogólny z Standardowego Formularza Danych)

Dolina rzeki Grabowej, od obszaru źródłkowego aż po pradolinę i jej południowy skraj w okolicy Sulechówka. Obszar źródłkowy położony jest w dobrze zachowanej, półnaturalnej mozaice torfowisk, wilgotnych i świeżych łąk, jezior i oczek śródpolnych oraz lasów (z dużym udziałem grądów i buczyn); dalej rzeka płynie doliną przez krajobraz morenowy o bardzo urozmaiconej rzeźbie. Na zboczach doliny i w jej sąsiedztwie płaty buczyn (z udziałem starodrzewi), przy rzece bardzo dobrze wykształcone płaty grądów i wilgotnych łąk. Bardzo dobrze zachowana jest boczna dolina Wielenki, również porośnięta buczynami i grądami, głęboko wcięta w niemal "górski" krajobraz. Bardzo intensywne są tu zjawiska źródłkowe - doskonale wykształcone i bardzo liczne są źródła niewapienne i torfowiska źródłkowe i mechowiskowe, łąki z licznymi populacjami storczyków, wykształcone na wysiękach wód źródłkowych; na krawędzi pradoliny, w północnej części obszaru, występują również źródła z trawertynami. Rzeka, zachowana w stanie zbliżonym do naturalnego, ma charakter pstrągowy.

Obszar o bardzo wysokiej różnorodności siedlisk - występuje tu 15 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Jeden z obszarów najintensywniejszego występowania zjawisk źródłkowych na Pomorzu Zachodnim. Szczególnie cenne są dobrze zachowane siedliska leśne oraz torfowiskowe. Występuje tu 7 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Bardzo wysoka różnorodność florystyczna - ponad 600 gatunków roślin naczyniowych. Ważny korytarz ekologiczny.

Łączna powierzchnia obszaru Natura 2000 PLH320003 Dolina Grabowej wynosi 8 255,34 ha, z czego zaledwie 23,96 ha powierzchni pokrywa się z gruntami objętymi UPUL.

Obowiązujący akt prawny:

Obszar N2000 „Dolina Grabowej” nie posiada sporządzonego Planu Zadań Ochronnych. PZO pozostaje w fazie sporządzania (sporządzone tematyczne inwentaryzacje przyrodnicze stanowiące podwalinę pod w/w dokument). Obowiązującym dokumentem jest obecnie Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Dolina Grabowej (PLH320003), (Dz. U. z dnia 1 grudnia 2021 r., poz. 2206) oraz Obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie, znak: WOPN.6322.15.2023.PW z dnia 20 lipca 2023 r. w sprawie przyjęcia tymczasowych celów ochrony dla obszaru Natura 2000 Dolina Grabowej PLH320003.

2.2. Potencjalne, chronione gatunki roślin, grzybów i zwierząt mogące występować na omawianym obszarze

W trakcie wykonywanych prac nad UPUL nie były prowadzone szczegółowe prace inwentaryzacyjne flory i fauny omawianego terenu. W sporządzonych operatach wskazano występowanie kilku najczęściej spotykanych pospolitych roślin i zwierząt, które możliwe były do identyfikacji w terminie przeprowadzania prac terenowych. Tereny objęte opracowaniem UPUL leżą również w zasięgu terytorialnym Nadleśnictwa Polanów, dla którego sporządzono Program Ochrony Przyrody wraz ze spisami flory i fauny występującej na danym obszarze. Na zasadach analogii, w celu uzupełnienia informacji o możliwych potencjalnie występujących na omawianym obszarze taksonach chronionych roślin i zwierząt posłużono się tym opracowaniem.

2.3. Stan środowiska na obszarach objętych znaczącym oddziaływaniem

Analiza treści rozporządzenia w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w odniesieniu do postanowień rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu, a także projektów przedmiotowych uproszczonych planów urządzenia lasu, pozwala na wyodrębnienie czterech rodzajów przedsięwzięć, dla których ramy potencjalnie mogłyby wyznaczać sporządzane dokumenty. Dotyczy to inwestycji wymienionych odpowiednio w §3 pkt 88 (zmianę lasu, innego gruntu o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha pokrytego roślinnością leśną – drzewami i krzewami oraz runem leśnym – lub nieużytku na użytek rolny lub wylesienie mającego na celu zmianę sposobu użytkowania terenu: a) jeżeli dotyczy lasów łągowych, olsów lub lasów na siedliskach bagiennych, b) jeżeli dotyczy lasu będącego enklawą pośród użytków rolnych lub nieużytków, c) na obszarach objętych formami ochrony przyrody o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy o ochronie przyrody, d) w granicach administracyjnych miast, e) o powierzchni nie mniejszej niż 1 ha, inne niż wymienione w lit. a–d, §3 pkt 90 (zalesienia: a) pastwisk lub łąk, na obszarach bezpośredniego lub potencjalnego zagrożenia powodzią, b) nieużytków na glebach bagiennych, c) nieużytków lub innych niż orne użytków rolnych, znajdujących się na obszarach objętych formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–5, 8 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, lub w otulinach form ochrony przyrody, o których

mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–3 tej ustawy) oraz §3 pkt 91 (zalesienia o powierzchni powyżej 20 ha inne niż wymienione w pkt 90) rozporządzenia w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Analizując treści sporządzanego UPUL w kontekście wyznaczenia przez ten dokument ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko położono szczególny nacisk na wymienione już wcześniej cztery przedsięwzięcia (szczególnie istotne z punktu widzenia zapisów dokumentu). W konsekwencji nie znaleziono zapisów, mogących stanowić jakiegokolwiek ramy późniejszej realizacji, w szczególności:

- **w odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w §3 pkt 88 rozporządzenia w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko tj. „zmiana lasu lub nieużytku na użytek rolny lub wylesienia mające na celu zmianę sposobu użytkowania terenu:**

- **jeżeli dotyczy lasów łęgowych, olsów lub lasów na siedliskach bagiennych**

Zapisy UPUL nie prowadzą do zmian w/w siedlisk na użytki rolne czy nieużytki, jak również nie przewidują wylesień. W trakcie prac stwierdza się stan rzeczywisty i planuje się odpowiednie zabiegi gospodarcze dotyczące drzewostanów lub opisuje się inne rodzaje powierzchni leśnych w tym niezalesionych i związanych z gospodarką leśną.

- **jeżeli dotyczy lasu będącego enklawą pośród użytków rolnych lub nieużytków**

Zapisy UPUL odnoszą się do wszystkich lasów stanowiących własność osób fizycznych – zarówno niewielkich enklaw pośród użytków rolnych lub nieużytków jak i dużych kompleksów leśnych. Zadania zaplanowane w UPUL nie prowadzą do zmian lasów na użytki rolne czy nieużytki i nie powodują powstania wylesień. Wręcz przeciwnie, prowadzone zabiegi i działania kształtują przestrzeń leśną wpływając istotnie na różnorodność siedlisk i gatunków i tym samym zachowanie i ochronę ekosystemów leśnych.

- **na obszarach objętych formami ochrony przyrody**

Na terenie objętym planowaniem gospodarczym w ramach UPUL występują obszarowe formy ochrony przyrody jednak zaplanowane zadania dla tych powierzchni nie prowadzą do zmian przeznaczenia lasów na użytki rolne czy nieużytki i nie powodują powstania wylesień.

- **w granicach administracyjnych miast**

Grunty objęte planowaniem gospodarczym w ramach opracowywanego UPUL są położone w granicach gminy wiejskiej Polanów, jednak dla w/w terenów zapisy UPUL nie wprowadzają żadnych zmian klasyfikacji lasu lub nieużytku na użytek rolny lub wylesień mających na celu zmianę sposobu użytkowania terenu.

- **o powierzchni nie mniejszej niż 1 ha, inne niż wymienione w lit. a-d.**

Zapisy UPUL odnoszą się do wszystkich lasów stanowiących własność osób fizycznych i wspólnot gruntowych. Zadania zaplanowane w UPUL nie prowadzą do zmian lasów na użytki rolne czy nieużytki i nie powodują powstania wylesień. Wręcz przeciwnie prowadzone zabiegi i działania kształtują przestrzeń leśną wpływając istotnie na różnorodność siedlisk i gatunków i tym samym zachowanie i ochronę ekosystemów leśnych.

- **W odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w §3 pkt 90 rozporządzenia w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko tj. zalesień:**

- **pastwisk lub łąk, na obszarach bezpośredniego lub potencjalnego zagrożenia powodzią**

W UPUL nie wyznaczono przeznaczonych do zalesienia pastwisk lub łąk na obszarach bezpośredniego lub potencjalnego zagrożenia powodzią.

- **nieużytków na glebach bagiennych**

W przedmiotowym UPUL nie wyznaczono przeznaczonych do zalesienia nieużytków na glebach bagiennych.

- **nieużytków lub innych niż orne użytków rolnych, znajdujących się na obszarach objętych formami ochrony przyrody lub w otulinach form ochrony przyrody**

Na terenach objętych planowaniem gospodarczym, a położonych w granicach obszarowych form ochrony przyrody projekty UPUL nie zakładają wprowadzenia zalesień.

Forma ochrony przyrody	Powierzchnia formy ochrony przyrody pokrywająca się z UPUL [ha]	Powierzchnia przeznaczona do zalesienia [ha]
Obszar Natura 2000 PLH320003 Dolina Grabowej	23,96	brak

- **W odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w §3 pkt 91 rozporządzenia w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko tj. zalesienia o powierzchni powyżej 20 ha inne niż wymienione w pkt 90) rozporządzenia w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.**

W przedmiotowym UPUL nie wyznaczono gruntów przeznaczonych do zalesienia o powierzchni przekraczającej 20 ha.

Odnosząc się łącznie do przedsięwzięć, o których mowa w §3 pkt 90 i 91 rozporządzenia, celowym jest uwypuklenie znaczenia treści zapisów, konstytuowanych w art. 14 ustawy o lasach, w szczególności ust. 2a, w myśl którego wielkość zalesień, ich rozmieszczenie oraz sposób realizacji określa krajowy program zwiększania lesistości opracowany przez ministra właściwego do spraw środowiska, zatwierdzony przez Radę Ministrów, oraz ust. 3, zgodnie z którym grunty przeznaczone do zalesienia określa miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego lub decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Konsekwencją powyższego, wyznaczenie przez Uproszczony Plan Urządzenia Lasu ram dla przedsięwzięć, o których mowa w §3 pkt 90 i 91 rozporządzenia należy zaliczyć do sytuacji absolutnie wyjątkowych.

Podsumowując, przedmiotowy dokument nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

2.4. Pozostałe formy ochrony przyrody, na które potencjalnie może mieć wpływ wykonanie zabiegów zaplanowanych UPUL

Na gruntach objętych UPUL nie stwierdzono, by występowały inne formy ochrony nie wymienione wyżej.

3. Opis przewidywanych skutków dla środowiska w przypadku niepodjęcia przedsięwzięcia

Realizacja UPUL odbija się na aktualnym stanie drzewostanu. Prowadzone zabiegi i działania kształtują przestrzeń leśną wpływając istotnie na różnorodność siedlisk i gatunków. Co więcej, w przypadku lasów gospodarczych, w których od dziesiątków lat prowadzi się różnorodne zabiegi i prace, zachowanie środowiska w dobrej kondycji jest w dużej mierze uzależnione od prowadzenia planowej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej opartej o Uproszczony Plan Urządzenia Lasu.

Wykonanie UPUL, jest obowiązkiem ustawowym. Brak realizacji UPUL będzie skutkowało pozyskaniem drewna jedynie w przybliżonym wymiarze. Brak wykonania UPUL pozostawi rozbieżności pomiędzy stanem ewidencyjnym a rzeczywistym. Nie zostaną wskazane miejsca inaczej użytkowane, linie energetyczne, drogi i sukcesje.

Wykonanie UPUL zwraca uwagę na rzeczy i aspekty, które częstokroć dla właścicieli lasów nie są zauważalne. UPUL wskazuje miejsca, w których należy zastosować odpowiednie zabiegi w celu utrzymania stałego pokrycia roślinnością drzewiastą urządzanych gruntów nawet po wystąpieniu klęsk żywiołowych.

Potencjalne konsekwencje braku realizacji założeń Uprozczonego Planu Urządzenia Lasu:

- Wskutek zaniechania planowych zabiegów zaistniałoby zagrożenie utraty kontroli nad stanem sanitarnym i zdrowotnym lasu oraz procesami w nim zachodzącymi,
- W przypadku zbyt dużego, niekontrolowanego pozyskania drewna, nie popartego szacunkami inwentaryzacyjnymi zapasu i przyrostu spodziewanego, zaistniałoby zagrożenie dla trwałości lasu a co za tym idzie, jego korzystnego wpływu na klimat, glebę i pozostałe elementy środowiska:
 - pogorszenie stanu zdrowotnego drzewostanów poprzez zmniejszenie odporności na zagrożenia biotyczne, abiotyczne i antropogeniczne (np. w wyniku przegęszczenia, gradacji szkodników owadzych),
 - pogorszenie warunków dla rozwoju młodego pokolenia drzew, występujących w postaci nalotów, podrostów, II piętra,
 - zaniechanie przebudowy drzewostanów niezgodnych z typem siedliskowym lasu,
 - nadmierne starzenie się drzewostanów (przetrzymany drzewostanów na pniu) może powodować obniżenie ich stabilności, a w konsekwencji zmiany w krajobrazie, utratę ochrony przed wiatrami, zmiany w mikroklimacie, zmiany w zbiorowiskach roślinnych,
 - utratę korzyści ekonomicznych ze sprzedaży surowca drzewnego przy poniesionych nakładach finansowych na odnowienie i pielęgnowanie lasu.

Zaniechanie zabiegów pielęgnacyjnych i pozyskania może spowodować zagrożenie spadkiem różnorodności biologicznej i tym samym stabilności lasu. Stworzenie zróżnicowanych gatunkowo drzewostanów będzie odwleczone w czasie, co przy obecnym stanie drzewostanów oraz gwałtowności czynników pogodowych doprowadzić może do tworzenia wylesień na dużych powierzchniach.

Nie wykonanie UPUL byłby działaniem wbrew prawu (obowiązek sporządzania UPUL, jak również jego zakres i treść, wynika z ustawy o lasach).

Wobec powyższego nie przewiduje się również rozwiązań alternatywnych dla niniejszego UPUL dla omawianych lasów.

4. Dane liczbowe w UPUL

Tabela 2: Wykaz obrębów i ich powierzchni

Lp.	Gmina	Obręb	Powierzchnia [ha]
1	Polanów	Nowy Żelibórz	10,9700
2		Żydowo	12,9900
OGÓŁEM			23,9600

C. OKREŚLENIE PRZEWIDYWANEGO ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO ZABIEGÓW ZAPLANOWANYCH W UPUL

1. Omówienie przyjętych do stosowania w UPUL gospodarczych typów drzewostanów (GTD) i składów gatunkowych upraw i odnowień

Typy drzewostanów (TD) w uproszczonych planach urządzenia lasu przyjęte zostały według wytycznych określonych w Zasadach Hodowli Lasu (ZHL), dla krainy przyrodniczo – leśnej: dla krainy przyrodniczo – leśnej: I Kraina Bałtycka, Dzielnice: Niziny Szczecińskiej, Pojezierza Wałecko-Myśliborskiego, Pobrzeża Słowińskiego, Pojezierza Drawsko-Kaszubskiego, Żuław Wiślanych, w granicach której leży teren objęty opracowaniem i przyjęte na naradzie techniczno – gospodarczej.

Tabelę z przyjętymi typami drzewostanów, orientacyjnymi składami gatunkowymi upraw i odnowień oraz proponowanymi rębniami wiodącymi zamieszczono poniżej (Tabela nr 3, kolumna 1, 2, 3, 4, 5).

Zespoły roślinne i odpowiadające im regionalne optymalne składy gatunkowe drzewostanów przyjęto na podstawie opracowania z 2007 roku „Geobotaniczne rozpoznanie tendencji rozwojowych zbiorowisk leśnych w wybranych regionach Polski” pod redakcją prof. Jana Marka Matuszkiewicza oraz z Siedliskowych Podstaw Hodowli Lasu (Tabela nr 3, kolumna 6, 7, 8).

Tabela 3: Tabela hodowlana z przyjętymi TD do stosowania

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw	Rębnia wiodąca	Zespół roślinny (ew. jednostki niższe)	Kod siedliska NATURA 2000	Gatunek drzewa (ew. wskazane podwarstwy)	Pokrycie w drzewostanie docelowym [% pokrycia]	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Bs	-	-		<i>Cladonia-Pinetum</i>	91T0	sosna*	50-60	
2	Bśw	So	So 80%, Brz i inne 20%		<i>Peucedano-Pinetum odmiana pomorsko-śląska</i>		sosna (a1,2)*	60-70	
							brzoza brod	0-5	
3	Bw	So	So 70%, Brzom i inne 30%		<i>Molinio-Pinetum</i>		sosna (a1)*	30-60	Brak dobrej dokumentacji fitosocjologicznej
							brzoza omsz.	5-10	
4	Bb	So	So 90%, Brz 10%		<i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>	91D0	sosna (a1)*	30-60	
							brzoza omsz.	2-5	
5	BMśw	So	So 80%, Dbb i inne 20%		<i>Quercu-Pinetum coryletosum i typicum postaci kresowe</i>		sosna (a1,2)*	20-40	Oba gatunki dębów mogą się zastępować lub współwystępować; częstszy dąb szypułkowy
							dąb szyp.*	20-60	
							dąb bezszyp.	20-60	
							brzoza brod	5-10	
							grab (a2)	0-10	
							osika	0-5	
							brzoza omsz.	0-5	
	buk	0-10							
	Db-So		So 60%, Dbb 30%, Bk i inne 10%			<i>Betulo-Quercetum typicum</i>	9190	brzoza brod.*	20-30
								sosna*	20-30
dąb szyp.*								20-40	

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw	Rębnia wiodąca	Zespół roślinny (ew. jednostki niższe)	Kod siedliska NATURA 2000	Gatunek drzewa (ew. wskazane podwarstwy)	Pokrycie w drzewostanie docelowym [% pokrycia]	Uwagi		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
6	BMw						dąb bezszyp.	0-5			
							buk	0-5			
							brzoza omsz.	0-5			
		Bk-So	So 60%, Bk 30%, Dbb i inne 10%				<i>Fago-Quercetum typicum</i>	9190	buk*	30-80	Zbiorowisko w recesji
									dąb bezszyp.*	20-70	
									dąb szyp.	0-5	
									sosna	0-10	
									brzoza brod.	0-10	
		So	So 50%, Św 30%, Db i inne 20%				<i>Betulo-Quercetum molinietosum</i>	9190	brzoza omsz.*	20-30	
									sosna*	20-30	
									dąb szyp.*	20-40	
									dąb bezszyp.	0-5	
buk	0-5										
Db-Św-So	So 40%, Św 30%, Db i inne 30%				<i>Fago-Quercetum molinietosum</i>	9190	buk*	30-80	Zbiorowisko w recesji (przynajmniej we wschodnich częściach regionu)		
							dąb bezszyp.*	20-70			
							dąb szyp.	0-5			
							sosna	0-10			
							brzoza brod.	0-5			
							brzoza omsz.	5-10			
So-Św	So 40%, Św 40%, Db i inne										

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw	Rębnia wiodąca	Zespół roślinny (ew. jednostki niższe)	Kod siedliska NATURA 2000	Gatunek drzewa (ew. wskazane podwarstwy)	Pokrycie w drzewostanie docelowym [% pokrycia]	Uwagi	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
			30%							
7	BMb	Brz-So	So 60%, Brz 30%, Św i inne 10%		<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum (= Betuletum pubescentis)</i>	91D0	brzoza omsz.*	40-60		
		So-Św	Św 50%, So 30%, Brz i inne 20%				sosna	5-10		
		So	So 80%, Brz i inne 20%				buk	0-5		
8	LMśw	Bk-So	So 50%, Bk 30%, Db i inne 20%		<i>Luzulo pilosae-Fagetum</i>	9110	buk*	60-90		
							sosna	0-5		
							dąb bezszyp.	0-5		
		So-Bk	Bk 50%, So 30%, Db i inne 20%		<i>Fago-Quercetum typicum</i>	9190	buk*	30-60		
							dąb bezszyp.*	20-70		
							dąb szyp.	0-5		
							sosna	0-10		
								brzoza brod.	0-10	
		Db-So	So 50%, Db 30%, Bk i inne 20%		<i>Stellario-Carpinetum deschampsietosum</i>	9160	grab (a2)*	30-70		
							lipa (a1,2)*	0-60		
dąb szyp.(a1)*	0-70									

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw	Rębnia wiodąca	Zespół roślinny (ew. jednostki niższe)	Kod siedliska NATURA 2000	Gatunek drzewa (ew. wskazane podwarstwy)	Pokrycie w drzewostanie docelowym [% pokrycia]	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
		Db-Bk-So	So 40%, Bk 30%, Db i inne 30%				klon zw.	0-10	
							brzoza brod.	0-5	
							osika	0-5	
		Bk-So-Db	Db 40%, So 30%, Bk i inne 30%				buk (a1,2)	5-10	
							dąb bezszyp.	0-70	
							sosna	0-5	
9	LMw	So-Db	Db 50%, So 30%, Św i inne 20%		<i>Stellario-Carpinetum seria uboga typicum wariant ze Stachys</i>	9160	grab (a2)*	30-70	
		Św-Db	Db 50%, Św 30%, Bk i inne 20%				lipa (a1,2)*	10-60	
							dąb szyp. (a1)*	10-70	
							klon zw.	0-10	
							jesion	0-10	
		Db-Bk-So	So 40%, Bk 30%, Db i inne 30%				olsza cz.	0-5	
							osika	0-5	
							buk (a1,2)	0-5	
10	LMb	OI	OI 70%, Brz i inne 30%		<i>Sphagno squarrosi-Alnetum odmiana suboceaniczna</i>		olsza cz.*	30-60	
							brzoza omsz.	10-30	
							sosna	5-10	
							dąb szyp.	0-10	
11	Lśw	Bk	Bk 80%, Db i inne		<i>Galio odorati-Fagetum</i>	9130	buk*	70-90	

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw	Rębnia wiodąca	Zespół roślinny (ew. jednostki niższe)	Kod siedliska NATURA 2000	Gatunek drzewa (ew. wskazane podwarstwy)	Pokrycie w drzewostanie docelowym [% pokrycia]	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
			20%		<i>Stellario-Carpinetum typicum seria żyzna</i>		grab (a2)	0-5	
			klon zw.	0-5					
			dąb bezszyp.	0-5					
			jawor	0-5					
		Bk-Db	Db 50%, Bk 30%, Gb i inne 20%			grab (a2)*	30-70		
						lipa (a1,2)*	10-60		
						dąb szyp. (a1)*	10-70		
						klon zw.	0-10		
		Db-Bk	Bk 50%, Db 30%, Lp i inne 20%			brzoza brod.	0-5		
						osika	0-5		
Lp-Db	Db 60%, Lp 30%, Wz i inne 10%		buk (a1,2)	5-10					
			dąb bezszyp.	0-10					
12	Lw	Db	Db 70%, Wz i inne 30%		<i>Stellario-Carpinetum ficarietosum i stachyetosum</i>	9160	grab (a2)*	30-70	
							lipa (a1,2)*	10-60	
							dąb szyp. (a1)*	10-70	
							klon zw.	0-10	
							jesion	5-10	
							wiąz górski	0-5	

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw	Rębnia wiodąca	Zespół roślinny (ew. jednostki niższe)	Kod siedliska NATURA 2000	Gatunek drzewa (ew. wskazane podwarstwy)	Pokrycie w drzewostanie docelowym [% pokrycia]	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
							olsza cz.	0-5	
							osika	0-5	
							buk (a1,2)	0-5	
		Js-Db	Db 50%, Js 30%, Wz i inne 20%		<i>Ficario-Ulmetum chrysosplenietosum</i>	91F0	wiąz posp.*	20-80	
							jesion*	20-50	
							lipa	0-10	
							czer.zw. (a2)	5-10	
							olsza cz.	0-10	
							grab	0-20	
							dąb szyp.	5-20	
							klon zw.	0-10	
							wiąz szyp.	0-10	
13	OI	OI	OI 90%, Js i inne 10%		<i>Ribeso nigri-Alnetum</i>		olsz cz.*	30-70	
							jesion	0-20	
							brzoza omsz.	0-20	
							dąb szyp.	0-10	
14	OIJ	OI -Js	Js 60%, OI 30%, Brz i inne 10%		<i>Fraxino-Alnetum</i>	91E0	jesion*	10-60	
							olsza cz.*	10-60	
							czer.zw. (a2)	5-30	

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw	Rębnia wiodąca	Zespół roślinny (ew. jednostki niższe)	Kod siedliska NATURA 2000	Gatunek drzewa (ew. wskazane podwarstwy)	Pokrycie w drzewostanie docelowym [% pokrycia]	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
							grab (a2)	0-10	
							lipa	0-10	
							klon zw.	0-10	
							wiąz szyp.	0-10	
							wiąz posp.	0-10	
		Js-Ol	Ol 60%, Js 30%, Brz i inne 10%	<i>Carici remotae-Fraxinetum odmiana pomorska</i>	91E0	jesion*	50-80	Zbiorowisko rzadkie	
		olsza cz.	10-30						
		buk	0-10						
		grab	0-5						
		wiąz szyp.	0-10						
		jawor	0-5						
15	Lł	Js-Db	Db 60%, Js 30%, Wz i inne 10%		<i>Ficario-Ulmetum typicum</i>	91F0	wiąz posp.*	20-60	
wiąz górski	0-10								
wiąz szyp.	0-10								
jesion*	20-60								
dąb szyp.	5-10								
czer.zw.(a2)*	20-30								
grab	0-10								
lipa	0-10								

Lp.	Typ siedliskowy lasu	Typ drzewostanu	Orientacyjny skład gatunkowy upraw	Rębnia wiodąca	Zespół roślinny (ew. jednostki niższe)	Kod siedliska NATURA 2000	Gatunek drzewa (ew. wskazane podwarstwy)	Pokrycie w drzewostanie docelowym [% pokrycia]	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
							klon zw.	5-10	
							klon pol.	10-20	
							jabłoń	0-5	
							topola biała	0-10	
							topola cz.	0-10	
							olsza cz.	5-10	
					<i>Salicetum albo-fragilis</i>	91E0	wierzba kru*	30-60	
							wierzba bia*	30-60	
							olsza cz.	0-30	
					<i>Populetum albae</i>	91E0	topola cz.*	30-60	
							topola bia*	30-60	

Js* - ze względu na masowe występowanie zespołu chorobowego zamierania jesionu można zastępować w składzie gatunkowym jesion olszą czarną

* - gatunki najważniejsze

dopuszcza się stosowanie innych rębni od wymienionych w w/w Tabeli, zwłaszcza rębni stopniowej udoskonalonej w d-stanach o zróżnicowanej strukturze gatunkowej i wiekowej, a także cięć zupełnych bez względu na TSL na wydzieleniach o powierzchni do 0,2ha, w wydzieleniach tych dopuszcza się również jednogatunkowe odnowienie powierzchni.

dopuszcza się w odnowieniach zastępowanie gatunków wymienionych w powyższej Tabeli innymi cennymi gatunkami rodzimymi.

dopuszcza się różnice do 20% w powyższych orientacyjnych składach gatunkowych, zwłaszcza na korzyść gatunków liściastych.

Wiek wyrębu

Do planowania zadań z zakresu użytkowania rębego należy przyjąć minimalne wieki wyrębu zgodnie z § 7.1 ust. 3 pkt.1a Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 roku (Dz .U. 2012 poz. 1302). Według tego rozporządzenia minimalne wieki rębności wynoszą nie mniej niż:

dla Db, Js, Wz – 120 lat

dla Bk, Jd – 100 lat

dla So, Md, Św, Dg, Kl – 80 lat

dla Brz, Ol, Gb – 60 lat

dla Os – 40 lat

dla Tp, Olsz – 30 lat

Dla ewentualnych stwierdzonych w terenie, a nie wymienionych w powyższym rozporządzeniu, innych gatunków głównych należy przyjąć wieki rębności kierując się zasadą podobieństwa cech wzrostu i rozwoju biologicznego umieszczając je w odpowiedniej grupie wśród gatunków wymienionych powyżej.

Użytkowanie rębne i przedrębne

W użytkowaniu rębnym w celach porównawczych wyliczono etaty według dojrzałości rębnej, natomiast do planu, przyjęto etat według potrzeb hodowlanych drzewostanów.

Rozmiar użytkowania przedrębnego zaplanowano zgodnie z potrzebami pielęgnacyjnymi oraz stanem sanitarnym lasu z uwzględnieniem „Tablic wydajności cięć pielęgnacyjnych” (IBL Warszawa, 1975 r.). W poszczególnych przypadkach przy projektowaniu rozmiaru trzebieży należy rozważyć możliwość zwiększenia go w stosunku do w/w tablic nawet do 50% - szczególnie na przejściu z Ib do IIa klasy wieku.

W przypadku projektowania cięć sanitarnych ich rozmiar będzie uzależniony od aktualnie stwierdzonych potrzeb. W przypadku dużego rozmiaru tych cięć łączyć się je będzie z intensywnymi działaniami hodowlanymi.

Planowanie hodowlane

Przy rębniach częściowych do odnowienia projektowano powierzchnię równą procentowemu poborowi masy uwzględniając pełnowartościowe istniejące młode pokolenie.

Na podstawie wyników prac taksacyjnych zostały wskazane „drzewostany do przebudowy”. Głównym kryterium typowania drzewostanu do przebudowy był brak możliwości osiągnięcia przez ten drzewostan założonych w planowaniu długoterminowym celów racjonalnej gospodarki leśnej, tj. doprowadzenia go do minimalnego wieku wyrębu w odpowiednim zadrzewieniu i jakości technicznej. Typowanie przeprowadzono z uwzględnieniem łącznego występowania następujących cech drzewostanu: niedostosowania składu gatunkowego do siedliska, słabego zwarcia i zadrzewienia oraz wysokiego stopnia jego uszkodzenia. Przebudowę zaprojektowano z zastosowaniem cięć rębnych i wskazań hodowlanych lub cięć pielęgnacyjnych przedrębnych (głównie o charakterze cięć sanitarnych) i wskazań hodowlanych.

Zaprojektowane w UPUL długoterminowe cele hodowlane TD często różnią się od tzw. składów optymalnych, które wykształciłyby się w wyniku pozostawienia tych drzewostanów bez ingerencji człowieka, dla danego typu siedliskowego lasu. Zaprojektowane w UPUL typy drzewostanów są wielogatunkowe i nie

doprowadzą do powstania monokultur, często zawierają gatunki występujące jednocześnie w optymalnych składach gatunkowych, łączą potrzeby gospodarcze i przyrodnicze oraz są zgodne z dobrą praktyką leśną.

2. Określenie przewidywanego oddziaływania zadań zaplanowanych w UPUL na przedmioty ochrony, ze względu na które zostały powołany obszar Natura 2000 pokrywający się zasięgiem z gruntami objętymi pracami urządzeniowymi

Na gruntach objętych UPUL nie prowadzono inwentaryzacji florystycznej, faunistycznej oraz fitosocjologicznej w ramach prac związanych z opracowanymi UPUL. Podczas prac terenowych nie potwierdzano występowania gatunków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG wymienionych w SDF dla omawianego obszaru Natura 2000. Zgodnie z obowiązującym prawem, jeżeli nie ma bezpośredniego oddziaływania na cele i przedmioty ochrony, dla których zostały powołane obszary Natura 2000, nie ma też oddziaływania na same obszary. W tym celu przeanalizowano wszystkie zebrane dane pod kątem ewentualnego możliwego negatywnego wpływu. Wyniki zestawiono w kolejnych podrozdziałach.

W pewnych wydzieleniach zaplanowane mogły zostać zabiegi trzebieżowe wskazane w tym wypadku jako cięcia sanitarne (CS – cięcia wg potrzeb, nie przymusowe). Wydzielenia te potrzebują tych zabiegów ze względu na możliwość wystąpienia rozpadu d-stanów będących w złym stanie zdrowotnym, bądź gospodarczym, wydzielanie się posuszu, tworzenie ognisk chorobotwórczych.

W zasięgu obszaru podlegającego prognozie oddziaływania na środowisko znajduje się obszar Natura 2000 – PLH320003 Dolina Grabowej.

2.1. Zestawienie tabelaryczne powierzchni gruntów objętych pracami nad UPUL z obszarami Natura 2000

Tabela 4: Zestawienie tabelaryczne powierzchni gruntów objętych UPUL w stosunku do obszarów Natura 2000

Kod i nazwa obszaru Natura 2000	Pow. obszaru wg SDF [ha]	Pow. gruntów UPUL pokrywających się z obszarem Natura 2000 [ha]	[%] pow. gruntów ujętych w UPUL pokrywających się z obszarem Natura 2000 w stosunku do pow. całego obszaru Natura 2000
PLH320003 Dolina Grabowej	8 255,34	23,96	0,29

2.2. Określenie wpływu zapisów UPUL na przedmioty ochrony obszarów Natura 2000

W poniższym zestawieniu tabelarycznym zobrazowano powierzchnie poszczególnych zabiegów gospodarczych planowanych do realizacji w latach 2024-2033. Zastosowano podział zabiegów na 4 grupy:

Zalesienia: powierzchnie przeznaczone do zalesienia

Odnowienia: do tej grupy zaliczono zabiegi związane z odnowieniami halizn, płazowin i zrębów, a także dolesienia, podsadzenia, poprawki i uzupełnienia.

Pielęgnacja: do tej grupy zaliczono zabiegi związane z czyszczeniami wczesnymi i późnymi, trzebieżami wczesnymi i późnymi, oraz cięcia sanitarne.

Rębnie: w tej grupie wyszczególniono rodzaje rębni i ewentualnie powierzchnie będące płazowinami.

Tabela 5: Struktura zabiegów gospodarczych planowanych do realizacji w latach 2024-2033 w granicach obszaru PLH320003 Dolina Grabowej

Lp.	Rodzaj zabiegu	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [%]*
1	Zalesienia	-	-
2	Odnowienia	5,76	24,04
3	Pielęgnacja	9,86	41,15
4	Rębnia I (IB)	-	
	Rębnia II	-	
	Rębnia III	-	
	Rębnia IV	11,52	48,08
	Rębnia V	-	
	Płazowina	-	
Powierzchnia obszaru Natura 2000 PLH320003 Dolina Grabowej w granicach UPUL		23,96¹	-

*Udział % zabiegu w stosunku do powierzchni obszaru znajdującego się w granicach UPUL

¹ Sumaryczna powierzchnia zabiegów może być większa od pow. Wskazanej w tej komórce za sprawą możliwości realizacji kilku zabiegów w granicach jednego wydzielenia (nałożenia wyliczonej powierzchni zabiegów)

Łączna powierzchnia obszaru Natura 2000 PLH320003 Dolina Grabowej wynosi 8 255,34 ha, z czego około 0,3 % powierzchni pokrywa się z gruntami, dla których sporządzane są: UPUL i niniejsza prognoza.

Oddziaływanie zabiegów gospodarczych na analizowany obszar Natura opisano poniżej w rozdziale 2.3.

2.3. Oddziaływanie na obszar N2000 PLH320003 „Dolina Grabowej”

Przedmioty ochrony:

- 3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*
- 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne
- 3260 Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników (*Ranunculion fluitantis*)

- 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)
- 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*)
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*)
- 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji
- 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*)
- 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk
- 9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*)
- 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*)
- 9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*)
- 9190 Kwaśne dąbrowy (*Quercion robori-petraeae*)
- 91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe
- 1060 *Lycaena dispar* Czerwończyk nieparek
- 1096 *Lampetra planeri* Minóg strumieniowy
- 1163 *Cottus gobio* Głowacz białopłetwy
- 1166 *Triturus cristatus* Traszka grzebieniasta
- 1188 *Bombina bombina* Kumak nizinny
- 1355 *Lutra lutra* Wydra

Zagrożenia:

Zgodnie z treścią pism Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30.10.2023 r. (znak pism WOPN.410.224.2023.AM, WOPN.411.122.2023.AM, WOPN.410.226.2023.AM, WOPN.411.123.2023.AM) zagrożeniem jest:

Dla siedliska 3160:

- wycinka lasu – przyczyniać się może do nadmiernego spływu powierzchniowego skutkującego zmianami parametrów fizyko-chemicznych wody;

Dla siedliska 7140:

- rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem;
- eutrofizacja – spływy z otoczenia
- spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych – odwodnienie rowami, okresowe nadmierne zablokowanie odpływu lub obniżenie poziomu wody w zbiorniku, rowy opaskowe
- potencjalnie – udroźnienie rowów melioracyjnych

Dla siedliska 9110:

- gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (wycinka lasu pogarszająca stan ochrony w zakresie wieku)
- usuwanie martwych i obumierających drzew (usuwanie starych i obumierających drzew, a także wywrotów i złomów skutkująca zbyt niskimi zasobami „martwego drewna” i drzew biocenotycznych);

Dla siedliska 91D0:

- gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji
- zagrożenie wycinką
- spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych - odwodnienie rowami melioracyjnymi, odwadnianie przyległych terenów rolniczych

Cele ochrony (wg Załącznika do obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 20 lipca 2023 r. znak: WOPN.6322.15.2023.PW):

- Utrzymanie/osiągnięcie oceny FV lub U1 wskaźników diagnostycznych w obrębie poszczególnych stanowisk dla siedlisk występujących w obszarze,
- Utrzymanie stabilnej powierzchni siedlisk
- Utrzymanie stanu populacji co najmniej na poziomie niezadawalającym (U1)

2.3.1. Określenie przewidywanego oddziaływania na cenne siedliska przyrodnicze wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG mogące występować na gruntach objętych UPUL

Weryfikacja materiałów źródłowych udostępnionych przez RDOŚ (danych wektorowych do projektu PZO oraz wektorowych danych waloryzacyjnych dla województwa zachodniopomorskiego z 2010 roku), a dotyczących analizowanego obszaru N2000 wskazała na analizowanej powierzchni obecność czterech typów siedlisk przyrodniczych (3160, 7140, 9110, 91D0).

Tabela 6: Wykaz wyłączeń leśnych z UPUL zlokalizowanych w granicach płatów siedlisk przyrodniczych obszaru N2000 PLH320022 Dolina Grabowej

LP	KOD SIEDLISKA N2000 WYSTĘPUJĄCY W WYDZIELENIU	OBRĘB EWIDENCYJNY	WYDZIELENIE	ZABIEG GOSPODARCZY
1	3160	NOWY ŻELIBÓRZ	101c	TP
2	7140	ŻYDOWO	101hy	IVD+ODN. ZŁOŻ.
		ŻYDOWO	101n	SUKCESJA
		NOWY ŻELIBÓRZ	101c	TP
3	9110	NOWY ŻELIBÓRZ	101c	TP
4	91D0	NOWY ŻELIBÓRZ	101c	TP
		ŻYDOWO	101i	IVD+ODN. ZŁOŻ.
		ŻYDOWO	101k	INNE

3160 – Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne

Jeziora dystroficzne należą do grupy siedlisk ekstremalnych. Są to z reguły niewielkie i bezodpływowe zbiorniki wodne. Położone są najczęściej w głębi borów, w bezpośrednim sąsiedztwie torfowisk, a przynajmniej otacza je węższy lub szerszy pas pła mszarnego (7140). Są to z reguły niewielkie zbiorniki wodne, charakteryzujące się małą zasobnością substancji pokarmowych oraz dużą zawartością substancji humusowych w wodzie.

W piśmie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30.10.2023 r. (znak pism WOPN.410.224.2023.AM, WOPN.411.122.2023.AM, WOPN.410.226.2023.AM, WOPN.411.123.2023.AM) wskazano następujące działania ukierunkowane na ochronę siedliska:

dla siedliska 3160 dostosowanie gospodarki leśnej do wymogów ochrony siedliska poprzez:

- a) pozostawieniu drzewostanu w pasie o szerokości ok. 25 m (jednej wysokości drzewostanu) od brzegu jeziora, a w przypadku obecności torfowiska wokół lustra wody – od krawędzi torfowiska, do naturalnego rozwoju, z wyjątkiem ewentualnej eliminacji gatunków obcych geograficznie i ekologicznie
- b) ewentualnego kształtowania struktury tej strefy za pomocą cięć pielęgnacyjnych lub przerębowych. Dopuszczalnym wyjątkiem od pozostawienia do naturalnego rozwoju może być także ścinanie drzew, które zagrażają bezpieczeństwu publicznemu, jeśli ryzyko z tym związane wyraźnie przeważa nad wartością biocenotyczną drzewa i nie można go uniknąć w inny sposób;

Odnosząc się do poszczególnych działań ochronnych i wskazań stwierdzono co następuje:

- w analizowanym wyłączeniu leśnym (101c) fragment jego powierzchni z siedliskiem 3160 wpisano do grupy powierzchni PNSW (powierzchni nie stanowiących wydzieleni), dla których nie przewiduje się realizacji zabiegów gospodarczych, zatem nie wystąpią żadne negatywne skutki dla w/w siedliska. Najbliższe otoczenie siedliska podlegać będzie wskazaniom opisanym w projekcie PZO, a zawartym powyżej i w treści operatu UPUL.

W wyniku analizy zapisów UPUL należy stwierdzić brak negatywnego oddziaływania zapisów UPUL na siedlisko 3160.

7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*)

Jak podają źródła literaturowe – ze względu na swój charakter – torfowiska winny być wykorzystywane prawie wyłącznie w sposób bierny, tj. do gromadzenia i w miarę równego rozprowadzania wody opadowej i wody wypływającej z warstw podziemnych. Próby wykorzystania i przystosowania torfowisk przejściowych do hodowli lasu stoją w sprzeczności z elementarnymi zasadami ich ochrony, gdyż wymagają polepszenia drenażu podłoża (Herbich J. Red. 2004).

Na gruntach leśnych występują niewielkie powierzchnie trwale niezalesione (polany, niewielkie hale, torfowiska), na których występują siedliska przyrodnicze. W analizowanym UPUL nie planuje się zabiegów związanych z zalesianiem i uproduktywnianiem tych powierzchni.

Analizowane siedlisko należy do typu siedlisk nieleśnych pomimo, że wykształciło się lokalnie w sąsiedztwie terenów leśnych objętych UPUL lub sporadycznie w ich granicach. Tak też jest w przypadku wydzieleń lub fragmentów wydzieleń leśnych: 101hy i 101n (obr. Żydowo) oraz 101c (obr. Nowy Żelibórz).

W piśmie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30.10.2023 r. (znak pism WOPN.410.224.2023.AM, WOPN.411.122.2023.AM, WOPN.410.226.2023.AM, WOPN.411.123.2023.AM) wskazano następujące działania ukierunkowane na ochronę siedliska 7140:

- a) usunięcie nalotów oraz podrostów drzew i krzewów z powierzchni torfowiska z możliwością pozostawienia pojedynczych sosen. Zabieg przeprowadzić w okresie od 1 października do 1 marca. Uzyskaną biomasę wynieść poza torfowisko.
- b) w drugim i czwartym roku po usunięciu nalotów i podrostów należy powtórzyć zabieg w celu usunięcia ewentualnych odrostów. Zabieg powtarzać w miarę potrzeb w kolejnych latach.

Odnosząc się do poszczególnych działań ochronnych i wskazań stwierdzono co następuje:

- **Ad. A** – w analizowanych fragmencie leśnym (fragm. 101hy) w UPUL przewidziano realizację rębni złożonej. Wykonanie prac dotyczy bezpośredniego sąsiedztwa siedliska, tj. powierzchni leśnej, trwale zalesionej okalającej płyty torfowiska. Niemniej w toku realizacji zadania możliwym jest usunięcie nalotów oraz podrostów drzew i krzewów z powierzchni torfowiska z możliwością pozostawienia pojedynczych sosen. Terminowość zabiegu należy dostosować do zapisów projektu PZO. Powierzchnia płatu siedliska nie będzie podlegała zabiegom odnowienia (w tym wypadku odnowienia złożonego).

W analizowanym wyłączeniu leśnym (101c) fragment jego powierzchni z siedliskiem 7140 wpisano do grupy powierzchni PNSW (powierzchni nie stanowiących wydzieleń), dla których nie przewiduje się realizacji zabiegów gospodarczych, zatem nie wystąpią żadne negatywne skutki dla w/w siedliska.

W przypadku pododdziału leśnego 101n w projekcie UPUL nie przewiduje się realizacji zabiegów gospodarczych (wyłączenie przeznaczone do naturalnej sukcesji), zatem nie wystąpią żadne negatywne skutki dla analizowanego siedliska.

- **Ad. B** – fizycznym podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie działań ochronnych jest właściciel gruntu lub jego posiadacz na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 (w tym wypadku RDOŚ Szczecin). W związku z powyższym na obecną chwilę wskazane działanie ma charakter zalecenia. Oczywiście właściciele mogą (i zachęca się ich do tego by) zawrzeć wspomniane porozumienie z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 w oparciu o przepisy odrębne.

W wyniku analizy zapisów UPUL należy stwierdzić brak negatywnego oddziaływania zapisów UPUL na siedlisko 7140.

9110 – Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*)

Ten typ siedliska przyrodniczego obejmuje bukowe, a w górach bukowo-jodłowe i bukowo-jodłowo-świerkowe lasy rosnące na żyznych siedliskach, z reguły na glebach o neutralnym lub tylko słabo kwaśnym odczynie, z próchnicą typu mull (czasem przejście do moder) i z dominacją gatunków typowych dla lasów

liściastych w runie. Lasy te występują w Polsce w granicach zasięgu buka, mając jednak zasięg wyspowy i miejscami porozrywany.

W piśmie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30.10.2023 r. (znak pism WOPN.410.224.2023.AM, WOPN.411.122.2023.AM, WOPN.410.226.2023.AM, WOPN.411.123.2023.AM) wskazano następujące działania ukierunkowane na ochronę siedliska 9110 poprzez modyfikację gospodarki leśnej polegającą na:

- a) stosowaniu rębni złożonych z długim okresem odnowienia,
- b) pozostawieniu w ramach każdej rębni na powierzchni manipulacyjnej nie mniej niż 5% powierzchni drzewostanu macierzystego wraz ze wszystkimi składnikami strukturalnymi (nienaruszone wszystkie warstwy), w postaci biogrup lub większej liczby kęp, zaleca się aby wielkość biogrupy wynosiła co najmniej 6 arów. Powinny być one zaznaczone w terenie na etapie cięć przygotowawczych i pozostawione do naturalnego rozpadu i tworzyć jeden zwarty płat drzewostanu;
- c) pozostawienia do naturalnej śmierci 10-15% drzew liściastych (częściowa lub całkowita rezygnacja z tzw. cięcia uprzętającego),
- d) pozostawianiu martwych drzew o długości pnia >3m i grubość >50 cm (o ile takie drzewa występują w drzewostanie) w ilości minimum 3 sztuk/ha. W przypadku braku w drzewostanie drzew o długości pnia >3m i grubości >50 cm pozostawianie martwych drzew o możliwie największej długości i średnicy pnia na powierzchniach siedliska w ilości minimum 5 sztuk/ha, o ile pozwalają na to naturalne procesy wydzielania się posuszu;
- e) pozostawianie w płatach siedlisk martwego drewna w ilości co najmniej 10-20 m³/ha, o ile pozwalają na to naturalne procesy wydzielania się posuszu (nie dotyczy gatunków obcych geograficznie i ekologicznie);
- f) odnawianie gatunkami właściwymi dla siedliska: bukiem z możliwym, mniejszym udziałem dębu szypułkowego, klonu zwyczajnego, klonu jawora i innych rodzimych gatunków liściastych oraz dopuszczalnym udziałem sosny zwyczajnej w ilości nie przekraczającej 10% drzewostanu;
- g) pozostawianiu złomów i wykrotów, z wyjątkiem drzew zagrażających bezpieczeństwu publicznemu,
- h) stopniowemu usuwaniu w ramach prowadzonych zabiegów pielęgnacyjnych wprowadzonych do drzewostanów gatunków obcych geograficznie i ekologicznie, w tym sosny, świerka, modrzewia, daglezi, jodły i innych;
- i) wyłączeniu z użytkowania rębnych fragmentów siedlisk położonych na zboczach dolin rzek i strumieni oraz jezior.

Odnosząc się do poszczególnych działań ochronnych i wskazań stwierdzono co następuje:

- **Ad. A, B, C, I** – w analizowanym fragmencie leśnym (101c) nie przewiduje się realizacji prac rębnych.
- **Ad. D, E** – podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie działań jest jego właściciel lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 (w tym wypadku RDOŚ Szczecin), w związku z czym wskazane działania mają

charakter zaleceń. Oczywiście właściciele mogą (i zaleca się to) zawrzeć porozumienie z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 w oparciu o przepisy odrębne.

- **Ad. F, G** – realizacja gospodarki leśnej i dostosowanie składu odnowień zostało ustalone zgodnie z wytycznymi określonymi w Zasadach Hodowli Lasu (ZHL), dla krainy przyrodniczo – leśnej: dla krainy przyrodniczo – leśnej: I Kraina Bałtycka, Dzielnice: Niziny Szczecińskiej, Pojezierza Wałecko-Myśliborskiego, Pobrzeża Słowińskiego, Pojezierza Drawsko-Kaszubskiego, Żuław Wiślanych, w granicach których leży teren objęty opracowaniem. Występujące na tym terenie zespoły roślinne i odpowiadające im regionalne optymalne składy gatunkowe drzewostanów przyjęto na podstawie opracowania z 2007 roku „Geobotaniczne rozpoznanie tendencji rozwojowych zbiorowisk leśnych w wybranych regionach Polski” pod redakcją prof. Jana Marka Matuszkiewicza oraz z Siedliskowych Podstaw Hodowli Lasu, które to pozostają w zgodności z zapisami treści do projektu PZO.

Należy zaznaczyć, że na analizowanym gruncie wydzielenia 101c zaplanowano realizację trzebieży późnej. Realizacja prac ukierunkowana jest na optymalizację składu gatunkowego drzewostanu w kontekście dostosowania do potencjału siedliska. Zaplanowane prace przedrębne mają na celu unaturalnienie, a w dłuższej perspektywie czasu powinny przyczynić się do wyhodowania dobrego jakościowo i zdrowotnie drzewostanu, tj. w konsekwencji do polepszenia stanu zachowania samego siedliska przyrodniczego 9110.

W wyniku analizy zapisów UPUL należy stwierdzić brak negatywnego oddziaływania zapisów UPUL na siedlisko 9110.

91D0 – Bory i lasy bagiennie

Bory i lasy na bagiennych, rzadziej wilgotnych siedliskach torfowych (przynajmniej na płytkiej warstwie torfu), najczęściej związane z kompleksami torfowisk wysokich i przejściowych. Pozostają zwykle pod wpływem zasilania ubogą w związki odżywcze wodą opadową (ombrogeniczną) lub z płytkich warstw gruntowych (topogeniczną). Zbiorowiska budowane głównie przez brzozę omszoną *Betula pubescens*, sosnę zwyczajną *Pinus sylvestris* i świerka pospolitego *Picea abies* oraz gatunki specyficzne dla oligotroficznym i mezotroficznym terenów bagiennych, w tym gatunki z rodzajów torfowiec *Sphagnum spp.*, turzyca *Carex spp.* i borówka *Vaccinium spp.* W Polsce typ wybitnie niejednorodny z przyczyn fitogeograficznych i lokalno-siedliskowych.

Typowe sytuacje terenowe, w których występuje siedlisko, to torfowiska wysokie oraz torfowiska wypełniające zagłębienia wytopiskowe. Siedlisko można jednak spotkać także w nietypowych sytuacjach terenowych nawet w dolinach rzecznych.

Siedlisko przyrodnicze 91D0 jest do ściśle związane z typami siedliskowymi lasu Bb, BMb i LMb, może jednak wystąpić także na siedliskach Bw, BMw (postaci przesuszone lub związane z płytkimi torfami) oraz OI (np. niektóre żyzne postaci świerczyn bagiennych w północno-wschodniej Polsce). Typowe postaci siedliska to bory, brzeziny i świerczyny bagiennie, opisane jako odpowiednie zbiorowiska roślinne. Występuje jednak cała gama postaci przejściowych i nietypowych. Do typu siedliska należy zaliczać także:

- bory na płytkim torfie, o charakterze przejściowym między borami bagiennymi a trzęślicowymi, nawet jeżeli typ siedliskowy lasu jest diagnozowany jako Bw lub Bmw,

- nieokreślone fitosocjologicznie lasy sosnowe i brzożowe na siedliskach bagiennych o oligo- lub mezotroficznym charakterze,
- spontanicznie powstające lasy na kompleksach potorfi po eksploatacji torfu wysokiego lub przejściowego,
- lasy olszowe z sosną i brzożą i z mezotroficznym runem z dominacją torfowców (uboższe skrzydło olsów torfowcowych),
- naturalne lasy świerkowe na wszystkich siedliskach bagiennych w naturalnym zasięgu świerka, nawet gdy trudno sklasyfikować je fitosocjologicznie.

Do typu siedliska nie należy zaliczać:

- eutroficznych olsów,
- upraw olszy, nawet na siedliskach bagiennych,
- sztucznych świerczyn nasadzonych na siedliskach bagiennych (zwykle odwodnionych), zwłaszcza poza naturalnym zasięgiem świerka.

Problematyczne może być precyzyjne rozdzielanie siedliska 91D0 od nieleśnych siedlisk torfowiskowych (7110, 7120, 7140). Proponuje się umowne przyjęcie, że granicą między borem/lasem bagiennym, a otwartym torfowiskiem porośniętym drzewami jest osiągnięcie przez warstw drzew pokrycia >50%.

Bory i lasy bagienne są często składnikiem bardziej złożonej i dynamicznej mozaiki ekosystemów torfowiskowych. W wielu miejscach są one fazą sukcesji na pierwotnie bezleśnych torfowiskach. Planowanie ochrony musi uwzględniać ten fakt z jednej strony niekiedy ochrona bezleśnego torfowiska będzie miała priorytet nad ochroną boru bagiennego, z drugiej strony ochrona boru bagiennego w wielu przypadkach powinna akceptować zachodzące w nim zmiany sukcesyjne mające charakter „dojrzewania” fitocenozy.

Bory i lasy bagienne bardzo często podlegają także procesom o charakterze antropogenicznej degeneracji. Powszechnie pozostają one pod presją antropogenicznych odwodnień nawet stare i nie konserwowane rowy melioracyjne drenują złoża torfowe; często drenujący charakter mają także melioracje odwadniające nie w samym płacie siedliska, a w jego otoczeniu. Często więc obserwowane są zmiany w wyniku przesuszenia (przekształcanie się borów bagiennych w brzeziny, przekształcanie się borów bagiennych w bory trzęślicowe, ekspansja apofitów), a w niektórych przypadkach (np. świerczynach bagiennych) także zmiany o charakterze eutrofizacji (w wyniku murszenia torfu). Takie zmiany muszą z punktu widzenia ochrony siedliska być ocenione negatywnie (Pawlaczyk, 2010).

W piśmie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30.10.2023 r. (znak pism WOPN.410.224.2023.AM, WOPN.411.122.2023.AM, WOPN.410.226.2023.AM, WOPN.411.123.2023.AM) wskazano działania ukierunkowane na ochronę siedliska 91D0 poprzez modyfikację gospodarki leśnej polegającą na wyłączeniu z użytkowania rębego i pozostawieniu do naturalnej sukcesji.

Analizowane siedlisko zidentyfikowano na trzech wydzieleniach: 101c (obr. Nowy Żelibórz) oraz 101i i 101k (obr. Żydowo) (we fragmentach ich powierzchni). Zgodnie z zapisami projektów UPUL dla wydzielenia

101k, w przypadku którego siedlisko zidentyfikowano wyłącznie na niewielkim, przygranicznym skrawku, a samo wydzielenie stanowi przestrzeń wolną od zapisów opisane jako sukcesja – nie stwierdza się negatywnego wpływu. Dla wydzielenia 101i i 101c wskazuje się w opisie taksacyjnym, że fragmenty powierzchni, na których zlokalizowane jest siedlisko pozostawione zostaną bez realizacji zabiegów gospodarczych, natomiast w sąsiedztwie – zastosowana zostanie odpowiednio:

- dla pododdziału 101i – rębnia IV (złożona), dla której okres prac rębnych i odnowieniowych wynosi od 20 do 40 lat, podczas których drzewostan będzie powoli i systematycznie usuwany i zastępowany młodym pokoleniem. W celu uzyskania założonego, zgodnego z siedliskiem składu gatunkowego przyszłego drzewostanu w rębni tej dopuszcza się elastyczne stosowanie różnych sposobów odnowienia (preferując jednak naturalne zdolności odnowieniowe siedliska), a także zmienną wielkość gniazd i różne rodzaje cięć – każdorazowo dostosowane do potrzeb odnawianych gatunków i stanu gleby. Realizacja prac gospodarczych w sąsiedztwie siedliska z racji na swój charakter i rozłożenie w czasie nie wpłynie niekorzystnie na stan jego zachowania.
- dla pododdziału 101c – trzebież późna. Realizacja prac ukierunkowana będzie na optymalizację składu gatunkowego drzewostanu w kontekście dostosowania do potencjału siedliska. Zaplanowane prace przedrębne mają na celu unaturalnienie, a w dłuższej perspektywie czasu powinny przyczynić się do wyhodowania dobrego jakościowo i zdrowotnie drzewostanu.

W wyniku analizy zapisów UPUL należy stwierdzić brak negatywnego oddziaływania zapisów UPUL na siedlisko 91D0.

Należy zwrócić uwagę, iż Uproszczone Plany Urządzania Lasu są sporządzone dla lasów stanowiących własność osób fizycznych. Podmiotem odpowiedzialnym za wykonanie zadań gospodarczych są właściciele poszczególnych działek. Realizacja UPUL przynosi wymierne dochody dla właścicieli prywatnych w postaci deputatu drewna technicznego oraz opałowego, odciążając i zasilając budżety domowe. Zmniejszenie pozyskania drewna na fragmentach obszaru Natura 2000 należących do osób fizycznych, może być wdrożone na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy zarządcą lub posiadaczem obszaru, a organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000 albo na podstawie zobowiązania podjętego w związku z korzystaniem z programów wsparcia z tytułu obniżenia dochodowości. Wykonanie działania ochronnego w tym przypadku zależne będzie od zapisów zawartych w PZO i możliwe do wykonania pod warunkami określonymi w Planie Zadań Ochronnych.

2.3.2. Określenie przewidywanego oddziaływania na gatunki roślin i zwierząt wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG mogące występować na gruntach objętych UPUL

Weryfikacja materiałów źródłowych udostępnionych przez RDOŚ (danych wektorowych do projektu PZO oraz wektorowych danych waloryzacyjnych dla województwa zachodniopomorskiego z 2010 roku), a dotyczących analizowanego obszaru N2000 – nie wskazała na analizowanej powierzchni (ani w jej bezpośrednim sąsiedztwie) obecności stwierdzeń gatunków roślin lub zwierząt będących przedmiotami ochrony dla obszaru Natura 2000 „Dolina Grabowej”.

Tym samym nie stwierdza się możliwości wystąpienia negatywnego wpływu ze strony zapisów zawartych w przedmiotowych UPUL na wskazany obszar chroniony.

2.4. Ochrona strefowa ptaków

Na gruntach objętych opracowaniem UPUL **nie występują** strefy ochronnych ptaków. W przypadku stwierdzenia gniazdowania innych gatunków wymagających utworzenia strefy w przyszłości, należy poinformować o tym RDOŚ i po konsultacji utworzyć odpowiednia strefę w zależności od gatunku.

Strefa ochrony całorocznej (ściślej) funkcjonuje na zasadach rezerwatu ścisłego – wykonywanie jakichkolwiek czynności na tym obszarze wymaga uzgodnień z Generalną lub Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska. Dla ptaków drapieżnych jest to zwykle fragment starego lasu z jednym lub kilkoma (zamiennie wykorzystywanymi) gniazdami oraz drzewami odpoczynkowymi, noclegowymi i obserwacyjnymi. W przypadku puchacza może to być również fragment terenu otwartego, na przykład torfowiska lub bagna. Wielkość i kształt strefy są określane indywidualnie dla każdego gatunku i każdego stanowiska w oparciu o zasady podane w rozporządzeniu. Przy wyznaczaniu miejsc rozrodu należy brać pod uwagę obszar zbliżony charakterem do fragmentu lasu z gniazdem. Granice najlepiej wyznaczać w oparciu o łatwe do rozpoznania w terenie elementy: drogi, rowy, potoki, linie oddziałowe, wydzielania itp. Należy unikać włączania do strefy ścisłej śródleśnych łąk, pól uprawnych, pastwisk oraz lasów w młodszych klasach wieku.

Strefa ochrony okresowej (częściowej) to obszar wyłączony okresowo z działalności człowieka, obejmującym najbliższe otoczenie miejsca rozrodu opisanego strefą ścisłą. Odgrywa ona równie istotną rolę, zapewniając ptakom spokój i bezpieczeństwo w okresie lęgów. Strefa ochrony częściowej powinna obejmować obszar o promieniu 300-500 m od gniazda. Z doświadczeń Komitetu Ochrony Orłów wynika, że w przypadku orlika krzykliwego, kani rudej i kani czarnej strefa ochrony częściowej może przebiegać w odległości około 300 m od gniazda. Granice można wyznaczać po okręgu lub analogicznie do strefy ścisłej, w oparciu o charakterystyczne linie (drogi, rowy itp.)

Zakazy obowiązujące w strefach ochronnych:

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody w strefach ochronnych bez zezwolenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska zabrania się:

1. przebywania osób, z wyjątkiem właściciela nieruchomości objętej strefą ochrony oraz osób sprawujących zarząd i nadzór nad obszarami objętymi strefą ochrony, oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z właścicielem lub zarządcą;
2. wycinania drzew lub krzewów;
3. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli nie jest to związane z potrzebą ochrony poszczególnych gatunków;
4. wznoszenia obiektów, urządzeń i instalacji.

Strefy ochrony ścisłej i częściowej nie powinny być specjalnie oznakowane (np. paskami na drzewach na granicy). Natomiast zalecane jest ustawienie tablic z napisem OSTOJA ZWIERZAŃ OSOBOM NIEUPOWAŻNIONYM WSTĘP WZBRONIONY na skrzyżowaniach dróg prowadzących do stref ochronnych.

W przypadku utworzenia stref ochronnych w przyszłości, realizację prac należy prowadzić w nich (w strefie ochrony częściowej) poza okresami lęgowymi gatunków, wskazanymi w odrębnych przepisach.

2.5. Propozycje zmian zapisów projektu UPUL mające na celu uniknięcie znaczącego negatywnego oddziaływania na Środowisko

Proces tworzenia UPUL jest procesem łączącym w sobie działania formalno-prawne i oczekiwania społeczne. Wszystkie zabiegi ujęte w UPUL zaprojektowane zostały zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem oraz Zasadami Hodowli Lasu. Projekt UPUL uwzględnia także postulaty zachowania trwałości lasów oraz prowadzenia gospodarki leśnej na zasadach ekologicznych w poszanowaniu zachodzących procesów naturalnych w myśl prowadzenia trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (ustawa o lasach). Z tego też powodu nie proponuje się zmian zapisów w obecnie sporządzonym projekcie UPUL.

3. Określenie przewidywanego oddziaływania zabiegów projektowanych w UPUL, na pozostałe formy ochrony przyrody i elementy środowiska

3.1. Wpływ na formy ochrony przyrody usytuowane w bezpośrednim sąsiedztwie gruntów objętych UPUL

Ze względu na brak form ochrony, które swoim zasięgiem sąsiadowałyby bezpośrednio z gruntami objętymi UPUL – nie przewiduje się żadnych negatywnych oddziaływań.

3.2. Wpływ na pozostałe elementy środowiska

Wpływ UPUL na pozostałe elementy środowiska został zamieszczony w formie tabelarycznej poniżej. W prognozie zastosowano skalę oddziaływania określającą wpływ dodatni, ujemny lub obojętny oraz czas oddziaływania w skali trzystopniowej (patrz legenda pod tabelą). Łączną ocenę przedstawiono w ostatniej kolumnie, jednak należy nadmienić, iż nie jest to suma przyznanych punktów, ani ich średnia arytmetyczna. Odstąpiono od tego pomysłu z uwagi na fakt, że częstokroć brak oddziaływania (oceny na „0”) powinien skutkować pozytywnym wpływem na jego stan w przyszłości. Ponieważ obowiązek wykonania UPUL wynika z Ustawy o lasach, której zapisy mają zabezpieczać środowisko przed ewentualnym negatywnym wpływem sprawowania gospodarki leśnej. Nie zachodzi więc obawa o negatywne oddziaływanie UPUL na środowisko.

Tabela 7: Syntetyczne zestawienie przewidywanego wpływu UPUL na poszczególne elementy środowiska

Lp.	Stan środowiska	Okres oddziaływania *	Rodzaje planowanych czynności i zadań gospodarczych oraz ich przewidywane oddziaływanie na elementy środowiska **			Oddziaływanie łączne planowanych czynności ***
			TW, TP	IID, II B, IV D	Rębnia zupełna IB	
1.	Różnorodność	1	+	+	-	+

Lp.	Stan środowiska	Okres oddziaływania *	Rodzaje planowanych czynności i zadań gospodarczych oraz ich przewidywane oddziaływanie na elementy środowiska **			Oddziaływanie łączne planowanych czynności ***
			TW, TP	IID, II B, IV D	Rębnia zupełna IB	
	biologiczna	2	+	+	+	+
		3	+	+	+	+
2.	Ludzie	1	+	-	-	+
		2	+	+	+	+
		3	+	+	+	+
3.	Zwierzęta	1	+	-	-	+
		2	+	0	0	+
		3	+	0	+	+
4.	Rośliny	1	-	-	-	+
		2	+	+	+	+
		3	+	+	+	+
5.	Woda	1	0	0	-	+
		2	+	0	0	+
		3	+	+	0	+
6.	Powietrze	1	0	0	0	0
		2	0	0	0	0
		3	0	0	0	0
7.	Powierzchnia ziemi	1	-	-	-	-
		2	0	0	0	+
		3	+	+	+	+
8.	Krajobraz	1	+	0	-	+
		2	+	+	+	+
		3	+	+	+	+
9.	Klimat	1	0	0	0	0
		2	0	0	0	0
		3	0	0	0	+
10.	Zasoby naturalne	1	+	0	-	+
		2	+	+	+	+
		3	+	+	+	+
11.	Zabytki, miejsca cenne, pomniki	1	0	0	0	0
		2	0	0	0	0
		3	0	0	0	0
12.	Dobra materialne	1	0	0	0	0
		2	0	0	0	0
		3	0	0	0	0
13.	Łączna ocena oddziaływania Planu Urządzenia Lasu na środowisko	1	+	+	+	+
		2	+	+	+	+
		3	+	+	+	+

* 1 – oddziaływanie krótkoterminowe (w chwili wykonania zabiegów)

2 – oddziaływanie średnioterminowe (podczas obowiązywania UPUL)
3 – oddziaływanie długoterminowe (wieloletnie – dziesięcioletnie i dłuższe)

**

+ (plus) – wpływ dodatni

0 (zero) – brak istotnego wpływu, oddziaływanie zrównoważone

- (minus) – wpływ ujemny

***- Łączna ocena nie wynika z podsumowania poszczególnych ocen, lecz stanowi indywidualne podsumowanie zagadnienia

Wpływ zaplanowanych zabiegów na poszczególne elementy środowiska wymienione w Tabeli 11 będzie pozytywny. Wszystkie zaplanowane w UPUL zabiegi zostały opracowane zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem, zasadami (ZHL), instrukcjami. Wykonanie UPUL w oparciu o ustawę o lasach gwarantuje zachowanie środowiska w stanie nienaruszonym (Rozdział 2 art. 7 pkt. 1). Niektóre z zabiegów dodatkowo poprawią stan środowiska, zwiększając bioróżnorodność oraz przywracając bardziej naturalny charakter omawianych lasów.

3.2.1. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną

Planowane w UPUL działania dostosowane są do obecnie obowiązującego prawa oraz zasad prowadzenia planowej zrównoważonej gospodarki leśnej, poprzez m. in.:

- dostosowywanie składów gatunkowych odnowień do siedlisk,
- wprowadzania różnych gatunków drzew (nie tworzenie monokultur).

Wytyczne do prowadzenia planowej zrównoważonej gospodarki leśnej zawierają kierunki działań, zawarte w odpowiednich przepisach, których przykładem jest np. Zarządzenie Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych Nr 11A z 1999 r.

Różnorodność biologiczna oznacza zróżnicowanie życia na wszelkich poziomach jego organizacji. Różnorodność biologiczną można podzielić na:

1. różnorodność gatunkową – bogactwo roślin i zwierząt,
2. różnorodność genetyczną (wewnątrzgatunkową) – zróżnicowanie genów poszczególnych gatunków,
3. różnorodność ekosystemów – bogactwo siedlisk warunkujących bogactwo ekosystemów.

W zakresie różnorodności **gatunkowej** zapisy UPUL rozpatrzono w dwóch aspektach:

- określenie wpływu projektowanych zabiegów na różnorodność gatunkową grzybów, roślin i zwierząt,
- określenie wpływu projektowanych zabiegów na zróżnicowanie gatunkowe drzewostanów.

W pierwszym przypadku jednoznaczna ocena nie jest możliwa, gdyż realizacja ustaleń UPUL może różnie wpływać na koegzystujące ze sobą grupy gatunków o odmiennych wymaganiach ekologicznych, a sumaryczne oddziaływanie może mieć charakter pozytywny lub negatywny.

Oceniając konsekwencje zaprojektowanych działań pod kątem ich wpływu na różnorodność gatunkową drzewostanów odniesiono się głównie do Tabeli zawierającej typy drzewostanów (TD) oraz orientacyjne składy odnowień. Skład gatunkowy został zróżnicowany w zależności od warunków siedliskowych. Tabela ta dla każdego siedliskowego typu lasu określa przyjęty optymalny skład gatunkowy oraz proponowane składy upraw i odnowień z określeniem udziału procentowego gatunków głównych. Udział gatunków domieszkowych w każdym TD winien zostać określony w oparciu o lokalne warunki mikrosiedliskowe. Analiza wspomnianej Tabeli pozwala na stwierdzenie, że w składach gatunkowych upraw

i odnowień w lasach należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych położonych w gminie Polanów, zostały uwzględnione wszystkie lasotwórcze gatunki drzew leśnych, występujących naturalnie na jego obszarze, zapewniając tym samym zachowanie zróżnicowanej struktury gatunkowej i optymalne dostosowanie siedliskowe. Wpływ UPUL w zakresie różnorodności gatunkowej drzewostanów określa się zatem jako pozytywny.

W zakresie różnorodności **genetycznej** UPUL nie zawiera zapisów, których realizacja może wpływać na zmniejszenie puli genowej w obrębie gatunków.

Wszystkie zabiegi zaplanowane w UPUL mają, w myśl trwale zrównoważonej gospodarki leśnej, docelowo wyhodować drzewostany jak najlepsze pod względem ekologicznym, strukturalnym, technicznym i sanitarnym. Zaprojektowane w operatach zabiegi ukierunkowane są przede wszystkim na sposób użytkowania i odnawiania lasu oraz rodzaj wykonywanych cięć pielęgnacyjnych. Powielają one naturalne procesy zachodzące w ekosystemach leśnych (wydzielanie i zamieranie drzew wskutek konkurencji o światło, przestrzeń i składniki pokarmowe, rozpad drzewostanów w wyniku osiągnięcia wieku biologicznego rozkładu), wyprzedzając je w czasie. Pielęgnacja lasu opiera się na usuwaniu wybranych okazów, przy czym selekcja ta może mieć charakter pozytywny (preferowane okazy najlepsze) lub negatywny (usuwanie okazów najłabszych) w zależności od wybranych kryteriów (np. wieku drzewostanu, preferencji hodowlanych). Aby jednak zapobiec zubożeniu puli genowej, należy pozostawiać podczas realizacji zabiegów „reprezentantów gatunkowych” o nietypowych cechach jako rezerwuar genów oraz utrzymywać w lesie pewną ilość drzew zamierających i martwych (rola martwego drewna została opisana poniżej – przy opisie różnorodności ekosystemowej).

W zakresie różnorodności **krajobrazowej (ekosystemowej)** wpływ UPUL na różnorodność występujących ekosystemów pozostaje neutralny (a w perspektywie długofalowej wobec podejmowania opisanych poniżej działań – pozytywny).

Las jako cały ekosystem jest jednym z najważniejszych zasobów naturalnych. Na jego kształt i stan zachowania według współczesnej wiedzy istotny wpływ ma ilość i jakość martwego drewna pozostająca w ekosystemie. Rolę rozkładającego się drewna w lesie zaczęto w pełni doceniać dopiero niedawno. Do dziś wiedza na jego temat i świadomość jego znaczenia nie w pełni przebiła się do szerokiej świadomości społecznej. Jeszcze do niedawna sądzono, że resztki martwych drzew to "miejsce rozmnoży szkodników i chorób". Oczywiście jest fakt, że martwe drewno stanowi jeden z najważniejszych elementów obiegu materii w lesie. Przez dziesiątki lat rozkładu drewna następuje sukcesywne uwalnianie i dostarczanie do gleby makro- i mikroelementów. Rozkładające się drewno to miejsce życia wielu roślin, grzybów i zwierząt, a przy tym element ekosystemu, którego znaczenie dla funkcjonowania lasu trudno jest przecenić. Dlatego tak istotne jest określenie zasad i ilości pozostawiania martwego drewna.

Zapisy UPUL nie powodują zagrożenia zmniejszeniem się powierzchni poszczególnych typów ekosystemów ponieważ odnoszą się wyłącznie do gruntów leśnych. Wobec braku planowanych zalesień – projekt UPUL nie przewiduje ingerencji w ekosystemy nieleśne występujące na terenie opisywanej gminy. Charakter zabiegów zaprojektowanych dla gruntów leśnych zasadniczo nie wpływa z kolei na kształt drzewostanów, a jedynie ewentualną ich przebudowę strukturalną. Realizacja zapisów UPUL nie spowoduje więc zmniejszenia różnorodności na poziomie ekosystemów.

3.2.2. Oddziaływanie na ludzi

Prowadzenie wielofunkcyjnej gospodarki leśnej w oparciu o UPUL zapewnia pracę, a więc i dochody wielu grupom zawodowym. Zabezpiecza jednocześnie zapotrzebowanie na pożądaną przez ludzi surowiec drzewny. Pozyskiwane i sprzedawane drewno stanowi dochód osób prywatnych, a utrzymane w odpowiedniej kondycji d-stany wpływają pozytywnie na ocenę mieszkańców. Gospodarowanie z zachowaniem zasady trwałości oraz udostępnianie lasu umożliwia społeczeństwu rekreację, wypoczynek oraz edukację przyrodniczą, zapewnia też dodatkowe dochody zbieraczom runa leśnego.

W UPUL nie zaprojektowano zabiegów mogących wywoływać kontrowersje lub też mogące szkodzić osobom prywatnym czy też gruntom przyległym.

Jedynym odczuwalnym krótkotrwałym negatywnym wpływem skutkować mogą zabiegi rębne i trzebieże, które mogą mieć bezpośredni wpływ na odczucia osób mieszkających lub wizytujących bezpośrednio sąsiedztwo gruntów prywatnych. Osoby postronne nie znające założeń planu urządzenia lasu, będą zwracać uwagę jedynie na sam fakt wycinania drzew, a nie na perspektywiczne korzyści i cele płynące z realizacji założeń UPUL.

Zarówno w średnim jak i w długim okresie czasu – wpływ zabiegów zaplanowanych w UPUL będzie neutralny.

3.2.3. Oddziaływanie na florę i faunę

3.2.3.1. Oddziaływanie na chronione gatunki roślin zlokalizowane poza obszarami chronionymi

Zabiegi gospodarcze na omawianym obszarze muszą być wykonywane w sposób najmniej inwazyjny i możliwie nieszkodliwy dla gatunków chronionych mszaków oraz chronionych roślin naczyniowych. Wskazano jest, zwłaszcza w większych skupiskach występowania gatunków chronionych, odpowiednio planować prace związane z pozyskaniem drewna, a w przypadku wykonywania rębni, w miarę możliwości w miejscach występowania roślin i mszaków pozostawianie kęp starego d-stanu. Wskazano jest także bieżąca inwentaryzacja nowych i aktualnych wykazów gatunków chronionych oraz gatunków cennych i rzadkich regionalnie/lokalnie.

Inwentaryzacja oraz racjonalne podejście do ochrony gatunkowej roślin jest gwarantem zachowania populacji cennych, rzadkich, a czasami nawet ginących gatunków flory Polski. Różnorodność siedlisk oraz różnorodność zaplanowanych zabiegów, ich rozłożenie w czasie i przestrzeni stwarza idealne warunki do zmian w szacie roślinnej i stwarza możliwości przemian pokoleniowych u wielu gatunków.

Głównym zagrożeniem dla gatunków omawianej grupy gatunków (również grzybów) jest ich mechaniczne uszkodzenie podczas prowadzenia prac gospodarczych. Podczas wykonywania cięć rębnych oraz zabiegów pielęgnacyjnych i sanitarnych należy przestrzegać następujących zasad, które zminimalizują ewentualny negatywny wpływ:

- w miejscu występowania rzadkich i chronionych gatunków roślin (ewentualnie grzybów), o ile jest to możliwe, należy prowadzić prace rębne i pielęgnacyjne w okresie zimowym,

- w miejscach występowania chronionych gatunków wyłączyć z użytku rębne powierzchnie w formie kęp i pozostawić je aż do naturalnego rozpadu drzewostanu,
- nie projektować szlaków zrywkowych i miejsc składowania drewna w pobliżu miejsc występowania gatunków chronionych,
- zakładać stałe szlaki zrywkowe od stadium młodnika, z pominięciem potoków, przebieg szlaków zrywkowych należy projektować omijając z pewną rezerwą odległości wszystkie formy ochrony przyrody.

Nie przewiduje się, aby zabiegi zaplanowane w UPUL przyczyniły się do umyślnego niszczenia stanowisk gatunków chronionych. Pewne niewielkie, przypadkowe, nieumyślne zniszczenia roślin chronionych mogą nastąpić podczas prac pielęgnacyjnych i prowadzonych rębni. Dotyczyć będzie to jednak najczęściej gatunków pospolicie występujących na gruntach objętych niniejszą analizą.

Istnieje również zapis w rozporządzeniach Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin oraz grzybów mówiący, że podczas wykonywania czynności związanych z prowadzeniem racjonalnej gospodarki leśnej dopuszcza się odstępstwo od zakazów uszkodzenia i niszczenia siedlisk roślin (również grzybów) objętych ochroną ścisłą lub częściową, jeżeli technologia prac uniemożliwia przestrzeganie tych zakazów.

Wskazania gospodarcze zapisane w UPUL podlegają również przepisom prawnym. Część artykułów ustawy o lasach oraz ustawy o ochronie przyrody, a także rozporządzeń z nimi związanych definiuje czynności, których nie można podejmować w celu nie pogarszania szeroko pojętego środowiska (w tym flory i fauny). Przykładem może być art. 52 ustawy o ochronie przyrody oraz art. 7 pkt 1 ustawy o lasach.

W związku z powyższymi zapisami nie przewiduję się negatywnego oddziaływania zapisów UPUL na gatunki roślin chronionych (w tym mszaków). Poprawnie wykonane zabiegi nie wpłyną negatywnie na stan siedlisk i warunki rozwoju roślinności, w związku z czym stwierdza się, brak negatywnego oddziaływania Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu na rośliny naczyniowe i mszaki.

3.2.3.2. Oddziaływanie na chronione gatunki zwierząt zlokalizowane poza obszarami chronionymi

Zabiegi gospodarcze na omawianym obszarze muszą być wykonywane w sposób najmniej inwazyjny i możliwie nieszkodliwy dla chronionych gatunków zwierząt. Nie przewiduje się aby zabiegi zaplanowane w UPUL przyczyniły się do umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, płoszenia, niepokojenia, niszczenia siedlisk, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry oraz ostoi gatunków zwierząt potencjalnie występujących na terenach objętych projektami UPUL. Wyjątkiem jest tutaj amatorski połów ryb oraz wykonywanie czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną i łowiecką.

W celu ochrony organizmów związanych z martwym drewnem, głównie bezkręgowców, należy systematycznie pozostawiać w lesie martwe drewno, które jest środowiskiem życia tych organizmów, w odpowiedniej ilości bez narażania drzewostanów na opanowanie przez szkodniki wtórne lub choroby

grzybowe. Pozostawianie rozkładającego się drewna wpłynie dodatnio na intensyfikację ochrony różnorodności biologicznej w ekosystemach leśnych.

W miejscach obserwacji rzadkich gatunków gadów – zaleca się pozostawić uformowane w stosy gałęzie, pozostawiane w lesie po zakończeniu prac leśnych, natomiast w odniesieniu do płazów należy chronić ich miejsca rozrodu. Ważnym aspektem związanym z ochroną płazów, a także gadów jest ich ochrona na drogach leśnych i rowach przydrożnych, poprzez prowadzenie czynności gospodarczych w sposób nie powodujący szkód w populacjach tych gatunków.

Ochrona gatunków ptaków obejmuje także ochronę ich siedlisk, czyli obszarów stale lub okresowo wykorzystywanych przez gatunek. Gatunki ptaków będących przedmiotem ochrony w zasięgu gruntów objętych UPUL ze względu na zajmowane biotopy można podzielić na:

- ptaki związane z środowiskiem wodnym,
- gatunki zamieszkujące ekosystemy leśne,
- ptaki środowisk polnych i łąkowych, terenów otwartych, półotwartych i częściowo związanych ze środowiskiem leśnym.

Zapisy projektów UPUL nie mają bezpośredniego wpływu na siedliska wodne oraz polno - łąkowe, ponieważ dla gruntów nieleśnych UPUL nie określa szczegółowych wskazówek gospodarczych.

Zaplanowane w UPUL typy drzewostanów TD są zróżnicowane pod względem składu gatunkowego. Zastosowane rębnie i docelowe przewidziane typy drzewostanów przyczynią się do urozmaicenia struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów. Technika wykonania zadań gospodarczych zaprojektowanych w UPUL nie przewiduje usuwania posuszu leżącego. Jedynie w czasie wykonywania melioracji agrotechnicznych oraz w trakcie przygotowywania powierzchni pod odnowienie lasu, leżące kłody mogą być usuwane. Podczas realizacji zadań zawartych w projektach UPUL będzie dochodziło do penetracji obszaru przez ludzi i w związku z tym może wystąpić zjawisko niepokojenia ptaków. Nie ma jednak podstaw aby przypuszczać, że zjawiska te będą zachodziły z większą intensywnością niż dotychczas. Dodatkowo dobre praktyki ochronne związane z prowadzeniem gospodarki leśnej mówią o:

- prowadzeniu prac ścinkowych i zrywkowych przy pokrywie śniegu, przez co minimalizowane są szkody w najniższych warstwach lasu, glebie, a także unika się płoszenia populacji ptaków lęgowych,
- przeprowadzaniu przed przystąpieniem do prac leśnych oględzin w celu sprawdzenia występowania gatunków chronionych, a w przypadku stwierdzenia występowania gniazd poinformowanie właściwego Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska,
- w okresie lęgowym ptaków nie powinno się wycinać drzew, na których występują zasiedlone gniazda, a drzew z gniazdami dużymi o średnicy powyżej 25 cm nie usuwać przed naturalnym rozpadem tych gniazd,
- w celu polepszania warunków bytowania ptaków przy wykonywaniu prac leśnych zwrócić uwagę na pozostawienie drzew martwych, zamierających, dziuplastych, oraz przestoi, które nie stwarzają zagrożenia przy pracach leśnych oraz dla turystów poruszających się po szlakach,

- w celu zapewnienia stabilizacji tych drzewostanów należy zwiększać ich zróżnicowanie wiekowe i przestrzenne przez wspieranie naturalnego odnowienia, bez uzupełniania wszystkich obecnie nieodnowionych powierzchni.

Analizując powyższe założenia nie przewiduje się negatywnego wpływu projektów UPUL na grupę ptaków zamieszkujących siedliska nieleśne.

W projektach planów nie planuje się działań mogących mieć wpływ na zmianę reżimu hydrologicznego rzek bądź osuszanie mokradeł. Jeżeli jakiś z lasów objętych projektem UPUL rośnie na terenach nadrzecznych, a szczególnie przy brzegach i stromych skarpach to ewentualny negatywny wpływ na siedliska ptaków minimalizują wskazania:

- nie ingerowanie w zbiorniki, ciek wodne i tereny źródliskowe,
- pozostawianie wzdłuż zbiorników, cieków wodnych i na terenach źródliskowych rosnącej tam roślinności drzewiastej, a w przypadku powstania wylesienia teren taki należy w krótkim czasie odnowić,
- pozostawianie występujących w lesie naturalnych nieużytków takich jak bagna, mszary, torfowiska, itp. wraz z fauną i florą.

Podsumowując należy stwierdzić brak negatywnego oddziaływania projektu UPUL na grupę ptaków środowisk polnych i łąkowych, terenów otwartych i półotwartych.

Poprawnie wykonane zabiegi nie wpłyną negatywnie na chronione gatunki ptaków oraz ich siedliska, w związku z czym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu.

3.2.4. Oddziaływanie na wodę

W opracowanych UPUL brak jest zapisów odnoszących się bezpośrednio do ekosystemów wodnych. O negatywnym wpływie na te ekosystemy i zasoby wodne można by mówić tylko w przypadku, gdyby realizowane na terenach leśnych zabiegi gospodarcze mogły spowodować zniekształcenie siedlisk mających znaczenie dla ochrony wód. Tymczasem zaplanowane zabiegi pielęgnacyjne i odnowieniowe, a nawet rębnie przewidują raczej pozytywne konsekwencje, tj. zachowanie na gruncie trwałej pokrywy roślinnej, co zmniejszy spływ powierzchniowy, poprawi wchłanianie wody i jej utrzymanie w glebie – zwiększając tym samym retencyjność terenu i nadając obszarowi funkcję wodochronną. Uproszczonego Planu Urządzenia Lasu swymi zapisami zapewnia ochronę śródleśnych źródlisk, młak, torfowisk, ze względu na brak prowadzenia na tych użytkach nieleśnych prac związanych z ich zalesieniem. W świetle powyższych argumentów wpływ na lokalne zasoby wodne działań zaprojektowanych w UPUL będzie bezdyskusyjnie dodatni.

3.2.5. Oddziaływanie na powietrze

Las działa jak naturalny filtr powietrza, dostarcza bowiem tlen, obniża stężenie dwutlenku węgla i pochłania pyły. Procesom tym sprzyja bogactwo gatunków i trwałe utrzymywanie pokrywy roślinnej. Plany zakładają gospodarowanie w myśl zasady trwałości lasu, tym samym jego wpływ na powietrze może być

tylko dodatni. Działania zaprojektowane w UPUL wpływają pozytywnie na jakość powietrza atmosferycznego poprzez np: dążenie do wyhodowania coraz liczniejszych wielogatunkowych drzewostanów z istotnym udziałem gatunków liściastych dostosowanych do siedliska, dzięki którym w procesie fotosyntezy w tkankach budujących rośliny zostaje zakumulowana większa ilość węgla pochodzącego z atmosfery. Działaniu temu sprzyja również prowadzenie zrównoważonej gospodarki w lasach, która podnosi zasoby drzewostanów, co w efekcie wpływa między innymi na zatrzymywanie większej ilości zanieczyszczeń w tym nadmiaru dwutlenku węgla występujących w powietrzu. Jednakże biorąc pod uwagę rozmiar zaplanowanych prac nie będą one miały większego wpływu na powietrze. Wpływ zaplanowanych zabiegów na powietrze w skali mikro ocenia się jako pozytywny a w większej skali jako neutralny.

3.2.6. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Wpływ zaplanowanych działań gospodarczych na powierzchnię gleby należy rozpatrywać w dwóch aspektach: globalnym i lokalnym.

Globalnie las wpływa na grunt zdecydowanie dodatnio poprzez bezpośrednią stabilizację jego wilgotności, a w długim okresie czasu pozytywnie oddziałuje też na żyzność siedlisk. Zaprojektowane zabiegi skutkować będą zmianą obecnego składu gatunkowego na bogatszy w gatunki liściaste, który co roku wzbogaci wierzchnie warstwy gleby w materię organiczną opadłych liści.

Działania gospodarcze zaplanowane w projektach UPUL mogą powodować chwilowe, punktowe negatywne oddziaływanie na powierzchnię ziemi, a zwłaszcza na pokrywą glebową. Dotyczy to głównie efektów stosowania maszyn leśnych w trakcie prowadzenia prac związanych z pozyskaniem drewna w ramach użytkowania rębego i przedrębego oraz podczas przygotowywania gleby pod odnowienie. Wykorzystywanie sprzętu mechanicznego w prowadzonych pracach urządzeniowych skutkuje bezpośrednią okresową zmianą struktury, warunków napowietrzenia i wilgotności gleby (w szczególności jej wierzchnich warstw). Aby ograniczyć ten wpływ wskazane jest, aby w możliwie największym zakresie planować prace w okresie zimowym, przez co zminimalizowane zostaną szkody w najniższych warstwach lasu oraz glebie.

Z użytkowaniem dróg i składnic drewna związane są także okresowe remonty tej infrastruktury. Zaleca się, aby do tego typu przedsięwzięć wykorzystywać materiał budowlany miejscowego pochodzenia (z kamieniołomów lub żwirowni), o składzie petrograficznym dostosowanym do warunków geologicznych panujących na danym terenie. Zaleca się zaniechanie poboru materiału budowlanego z koryt rzecznych rzek.

Lokalnym niebezpieczeństwem zagrażającym powierzchni ziemi, a wynikającym z działań gospodarki leśnej może być rozmycie gruntu przez wody opadowe (na skutek usunięcia z niego warstwy roślinności). Niemniej groźba taka może zaistnieć w zasadzie wyłącznie na obszarach bardzo stromych, na których wykonany zostałby zrąb zupełny. W przypadku omawianego terenu problem ten nie wystąpi (wynika to z charakterystyki omawianego obszaru) i nie ma żadnych obaw o możliwe zdegradowanie gleb poprzez planowane działania leśne. Poza tym las wpływa na grunt zdecydowanie dodatnio. Stabilizuje jego wilgotność, a w długim okresie pozytywnie oddziałuje na żyzność siedlisk. Nie przewiduje się tym samym uruchomienia procesów erozyjnych (poza niewielkimi lokalnymi, np. przy zrywce drewna i wykonanych

gniazdach w rębni IV oraz prowadzeniu odnowień sztucznych) w wyniku wykonania zaprojektowanych zabiegów.

Innym negatywnym efektem mogącym wystąpić jest ryzyko znacznego uszkodzenia wierzchnich warstw gleby na skutek niewłaściwego jej przygotowania. Sposoby przygotowania gleby nie znajdują się w zakresie UPUL, a wynikają z innych dokumentów, jak np. Zasad Hodowli Lasu (które nakazują przygotowanie gleby w dostosowaniu do siedliska i w sposób umożliwiający zachowanie trwałości lasu, a także preferują sposoby jak najmniej ingerujące w naturalny profil glebowy). Przestrzeganie tych zasad minimalizuje ryzyko powstania znaczącego negatywnego oddziaływania.

Podsumowując wszystkie aspekty możliwego oddziaływania – holistyczny wpływ projektowanych działań wynikających z UPUL na powierzchnię ziemi określa się jako neutralny.

3.2.7. Oddziaływanie na krajobraz

Uproszczony Plan Urządzenia Lasu wpływa na kształtowanie krajobrazu leśnego. Wszelkie działania takie jak: odnowienia, pielęgnacje, także użytkowanie lasu w rębniach docelowo mają zachować ciągłość istnienia lasu. Część wydzieleń leśnych opisano jako z rozbudowaną warstwą podszytu i porostu, gdzie znaczny procent młodego pokolenia wzrasta pod osłoną górnego piętra. Wpływ zaplanowanych zabiegów (w szczególności rębnie) co prawda w różnym czasie może być zróżnicowany, jednak w dłuższym okresie zawsze jest dodatni. Działania prowadzone na stosunkowo niewielkich obszarach kształtują mozaikowy charakter lasu. Drzewostany zróżnicowane powierzchniowo, gatunkowo i wiekowo wzbogacają i urozmaicają krajobraz. Wykonanie UPUL na omawianych terenach wpłynie pozytywnie na zachowanie drzewostanów (brak samowoli w wycince) i usystematyzuje prowadzone prace aby w jak najlepszym stopniu zachować naturalny charakter omawianych terenów. Wpływ zaplanowanych zabiegów ocenia się jako neutralny.

3.2.8. Oddziaływanie na klimat

Podobnie jak przy wpływie na powietrze, las ma wpływ na warunki klimatyczne. W skali globalnej pewne znaczenie może mieć pochłanianie i akumulacja dwutlenku węgla, w skali lokalnej las silnie oddziałuje na mikroklimat: łagodząc go w okresach występowania skrajnie wysokich i niskich temperatur oraz susz. UPUL zakłada trwałość lasu, w związku z czym jego wpływ na klimat jest dodatni.

3.2.9. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Plan UPUL zakłada powiększanie zasobów drzewnych stanowiących odnawialne zasoby naturalne. Powiększanie zasobów leśnych realizowane jest w wyniku prowadzonych odnowień i zwiększania produktywności lasu (art. 14 Ustawy o lasach). Pewne znaczenie w gospodarce mają również pozyskiwane w lesie: grzyby, owoce runa leśnego, zioła, rośliny. Wpływ zaprojektowanych działań na zasoby naturalne będzie pozytywny.

3.2.10. Oddziaływanie na zabytki, obiekty pamięci narodowej, obiekty kultury materialnej

Na gruntach objętych projektami UPUL nie inwentaryzowano obiektów kultury materialnej czy też miejsc pamięci narodowej.

Las bezpośrednio nie wpływa na zabytki i dobra kultury materialnej, tworzy natomiast niepowtarzalne ich tło, wzbogacając wnętrza krajobrazowe. Pośredni długookresowy wpływ na dobra kultury materialnej ma przebudowa drzewostanów z zastosowaniem odnowień o składzie zgodnym z występującymi siedliskami. Przyczynia się bowiem do stworzenia naturalnego składu drzewostanów, zróżnicowanych wiekowo i gatunkowo, uszlachetniając tło krajobrazowe dóbr kultury materialnej. Zatem wpływ zaprojektowanych działań na zabytki, obiekty pamięci narodowej, obiekty kultury ocenia się jako pozytywny.

3.2.11. Oddziaływanie na dobra materialne

Realizacja UPUL przynosi wymierne dochody dla właścicieli prywatnych oraz wspólnot gruntowych w postaci deputatu drewna technicznego oraz opałowego, odciążając i zasilając budżety domowe. Tym samym gospodarka leśna jest istotnym składnikiem gospodarki lokalnej i krajowej. Jednym z celów prowadzenia gospodarki leśnej jest powiększenie zasobności drzewostanów. Wpływ zaplanowanych w UPUL działań będzie pozytywny.

4. Działania mające na celu minimalizację ewentualnego negatywnego wpływu UPUL na środowisko

Wszystkie zabiegi zaplanowano zgodnie z obowiązującym prawem i w zgodności z instrukcjami i rozporządzeniami. Ustawa o lasach powstała między innymi w celu zapewnienia ochrony przyrody na terenach leśnych. Tym samym nie przewiduje się opracowywania dodatkowych działań mających na celu minimalizację ewentualnych negatywnych działań. Wszystkie dotychczas opracowane zalecenia co do sposobu prowadzenia gospodarki w lasach można uznać za wystarczające (patrz opisanie ogólne UPUL). Postępowanie zgodnie ze sztuką prowadzenia prac leśnych zapewni należyta ochronę wszystkich elementów środowiska w tym ewentualnie stwierdzonych w przyszłości cennych gatunków chronionych roślin lub zwierząt.

D. INFORMACJE DODATKOWE DOTYCZĄCE UPUL

1. Terminy realizacji zabiegów zaplanowanych w UPUL

Projekt UPUL nie wyznacza terminów wykonania zaprojektowanych zabiegów. Planuje się w nim jedynie rodzaj zabiegu, który ma zostać wykonany w okresie jego obowiązywania. Zaplanowane zabiegi jako (! PILNE) oznaczają, że w pierwszej kolejności należy zająć się właśnie nimi w konkretnych wydzieleniach. Decyzja o terminie wykonania zabiegu należy do jednostki gospodarującej na omawianym terenie. W punkcie zatytułowanym „Ochrona środowiska” opisanego ogólnego UPUL zwrócono jedynie uwagę, aby nie wykonywać zabiegów w okresie lęgowym, najlepiej w okresie zimowym przy pełnej pokrywie śnieżnej.

2. Technologie realizacji zabiegów zaplanowanych w UPUL

Projekt UPUL nie wskazuje technologii w jakiej mają zostać wykonane zabiegi. Planuje się w nim jedynie rodzaj zabiegu, który ma zostać wykonany w okresie jego obowiązywania. Decyzja o technologii wykonania zabiegu należy do jednostki gospodarującej na omawianym terenie. Rodzaj technologii w jakiej mają być wykonane poszczególne zabiegi, może być wybierany w chwili sporządzania specyfikacji przetargowej do przetargu na wykonanie poszczególnego zabiegu lub poprzez dostępność środków i sprzętu jakim dysponuje wspólnota. Ze względu na specyfikę terenu, dostępność sprzętu, w większości wydziałów prace prowadzone są metodami tradycyjnymi (bez użycia ciężkiego sprzętu) pod nadzorem jednostek nadrzędnych, nadzorujących.

3. Analiza możliwych konfliktów społecznych związanych z planowanym przedsięwzięciem

W związku z ilością i rodzajem zabiegów zaplanowanych w UPUL nie przewiduje się wystąpienia konfliktów społecznych. Nie przewiduje się także możliwości konfliktu z organizacjami przyrodniczymi i ekologicznymi. W okresie wyłożenia do publicznego wglądu nie wniesiono żadnych merytorycznych uwag do UPUL.

4. Dane o sporządzeniu Prognozy

Dane terenowe z omawianego terenu zebrano w miesiącu lipcu i sierpniu 2023 r. Prognoza została sporządzona ze stanem na 31.12.2023 r. Projekt prognozy sporządziła firma LAS-R Sp. z o. o. z Krakowa .

5. Źródła informacji

Akty prawne:

1. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 r., poz. 1094 ze zm.)
2. Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1336 ze zm.)
3. Ustawa o lasach z dnia 28 września 1991 r. (tekst jedn. Dz.U. 2023 r. poz. 1356).
4. Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r.(tekst jedn. Dz. U. 2020 poz. 1219).
5. Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych ze zmianami (tekst jedn. Dz.U. 2021 poz. 2163)
6. Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 22 września 2010 r. w sprawie wzoru oraz zawartości i układu publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie (Dz. U. z 2010 r. nr 186, poz. 1249).
7. Rozporządzenie rady ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (teks jedn. Dz.U. z 2019 r, poz. 1839).
8. Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2016 r. poz.2183).
9. Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie gatunków dziko występujących roślin objętych ochroną (Dz.U. z 2014 r. poz. 1409).
10. Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie gatunków dziko występujących grzybów objętych ochroną (Dz.U. z 2014 r. poz. 1408).
11. Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (tekst jedn. Dz.U. 2014 poz. 1713)
12. Rozporządzenie ministra środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. 2017 poz. 1416 .)
13. Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Dolina Grabowej (PLH320003), (Dz. U. z dnia 1 grudnia 2021 r., poz. 2206)
14. Dyrektywa Rady 92/43/EWG, pierwszy zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument C(2007)5043)(2008/25/WE) (Dz. Urz. UE L 12 str.383).
15. Obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie, znak: WOPN.6322.15.2023.PW z dnia 20 lipca 2023 r. w sprawie przyjęcia tymczasowych celów ochrony dla obszaru Natura 2000 Dolina Grabowej PLH320003.
16. Konwencja o obszarach wodno-błotnych mających znaczenie międzynarodowe, zwłaszcza jako środowisko życiowe ptactwa wodnego, sporządzona w Ramsarze dnia 2 lutego 1971 r.
17. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy Polanów.

Literatura:

1. Antczak A. i inni. 2003. "Natura 2000 w lasach Polski" – skrypt dla każdego. Min. Środowiska. Warszawa.

2. Biuro Konserwacji Przyrody, Szczecin, 2010 r. „Waloryzacja przyrodnicza województwa zachodniopomorskiego”
3. Herbich J. (red.). 2004. Murawy, łąki, ziołorośla, wrzosowiska, zarośla. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 3.
4. Herbich J. (red.). 2004. Ściany, piargi, rumowiska skalne i jaskinie. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 4.
5. Herbich J. (red.). 2004. Wody słodkie i torfowiska. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 2.
6. Herbich J. (red.). 2004. Lasy i Bory. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Ministerstwo Środowiska, Warszawa. T. 5,
7. Kondracki J. 2014. Geografia regionalna Polski. Wyd. Nauk. PWN, Warszawa.
8. Kot R., Kraż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P., Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski S., Ziaja W., 2018. Physico- geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data. Geographia Polonica, vol. 91, no. 2, pp. 143-170.
9. Natura 2000 w lasach Polski – skrypt dla każdego, praca zbiorowa, Warszawa 2003 r.
10. Paweł Rutkowski i inni "Natura 2000 w Leśnictwie", Ministerstwo Środowiska Warszawa 2009.
11. Pawlaczyk P. i inni "Leśne siedliska przyrodnicze Natura 2000 mogące występować w Lasach Państwowych" 2010 r.
12. Pawlaczyk P., Jermaczek A. Natura 2000-narzędzie ochrony przyrody. WWF Polska, Warszawa 2009.
13. Praca zbiorowa. Natura 2000 w lasach Polski. DANCEE Duńska Agencja Ochrony Środowiska 2003.
14. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Koszalińskiego do roku 2030
15. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Polanów na lata 2022-2025, z perspektywą do roku 2029, Poznań 2022.
16. Program ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do 2024.
17. Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raport 2018, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie, Szczecin 2018 r.
18. Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasiak M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorzczak I., Jodłowski M., Kistowski M.,
19. Zając K. 2003. Obszary Natura 2000 w dolinach rzecznych. W: Makomaska – Juchiewicz M., Tworek S. (red.): Ekologiczna sieć Natura 2000. Problem czy szansa. Instytut Ochrony Przyrody PAN, Kraków, s.: 135 – 149
20. Zielony A. 2012. Regionalizacja Przyrodniczo Leśna Polski 2010. CILP, Warszawa.

Wykaz stron internetowych:

<http://isap.sejm.gov.pl/>

http://globus.igipz.pan.pl/geoekoklimat/roslinnosc/prn_mapa/home_pl.htm - roślinność potencjalna wg Matuszkiewicz, IGIPZ, Warszawa 2008 – mapy

<http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>

<http://natura2000.eea.europa.eu/>

<http://natura2000.gdos.gov.pl/natura2000>

<http://ptaki.info/>

<http://rebnie.wl.sggw.pl/>

<http://siedliska.gios.gov.pl/>

[http://www .geoport.gov.pl](http://www.geoport.gov.pl)

[http://www .geoserwis.gdos.gov.pl](http://www.geoserwis.gdos.gov.pl)

<http://www.gios.gov.pl/>